ОСНОВНА ШКОЛА "ТРАЈКО ПЕРИЋ"
ВЕЛИКО РОПОТОВО

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школске 2016/2017. године

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА

ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД			ШЕСТИ РАЗРЕД			СЕДМИ РАЗРЕД			ОСМИ РАЗРЕД		
		нед.	год.	блок настава	нед.	год.	блок настава	нед.	год.	блок настава	нед.	год.	блок настава
1.	Српски језик језик[1]	5	180		4	144		4	136		4	128	
2.	Српски језик као нематерњи[2]	3	108		3	108		3	102		2	64	
3.	Страни језик	2	72		2	72		2	68		2	64	
4.	Ликовна култура	2	72		1	36		1	34		1	32	
5.	Музичка култура	2	72		1	36		1	34		1	32	
6.	Историја	1	36		2	72		2	68		2	64	
7.	Географија	1	36		2	72		2	68		2	64	
8.	Физика		0		2	72		2	68		2	64	
9.	Математика	4	144		4	144		4	136		4	128	
10.	Биологија	2	72		2	72		2	68		2	64	
11.	Хемија		0			0		2	68		2	64	
12.	Техника и технологија	2	72		2	72		1	34	30	1	32	30
13.	Информатика и рачунарство	1	36		1	36				30			30
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72		2	72		2	68		2	64	
УКУПНО: А		24-27*	864-972*		25-28*	900-1008*		25-28*	850-952*	60	25-27*	800-864*	60
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ												
1	Верска настава/ Грађанско васпитање[3]	1	36		1	36		1	34		1	32	
2.	Други страни језик[4]	2	72		2	72		2	68		2	64	
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе[5]	2	72		2	72		2	68		2	64	
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*		3-5*	108-180*		3-5*	102-170*		3-5*	96-160*	
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*		28-31*	1008-1116*		28-31*	952-1054*	60	28-30*	896-960*	

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очување природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толератног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ:

СРПСКИ ЈЕЗИК

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
-основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српког језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	**Језик**	55	19	21	15
	Граматика	33	14	8	11
	Правопис	22	5	13	4
II	**Књижевност**	58	35	14	9
	Школска лектира	45	25	11	9
	Домаћа лектира	13	10	3	-
III	**Култура изражавања**	23	6	13	4
	Говорно изражавање	3	1	1	1
	Писмено изражавање	20	5	12	3
Укупан број часова		**136**	**60**	**48**	**28**

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
Језик: **Граматика (**дијалекти српског језика, народни и књижевни језик, нормирање, Вукова реформа, књижевни језик Срба од Вука до данас, језик свакодневне комуникације – говорени и писани, зависне предикатске реченице – изричне, односне, месне, временске, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене, грађење речи – комбиновано грађење и грађење претварањем, хомонимија и полисемија, основна правила акценатске норме), **Правопис (**писање имена из страних језика, генитивни знак, употреба великог слова, интерпункција, спојено и растављено писање речи)	Групни,индивидуални,фронтални, рад у пару, разговор	-разликује дијалекте српског језика (источнохерцеговачки, шумадијско-војвођански) -разликује народни од књижевног језика (ћерати-терати, астал-сто) -зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (старословенски-српски књижевни) -препознаје зависне и независне реченице (везници) -препознаје основне начине грађења речи (комбиновано грађење и грађење претварањем) -препознаје основне лексичке односе – хомонимија, полисемија (ђак-ученик, глава куће-глава ексера) -зна основна акценатска правила (четири правила) -зна да се служи правописом -примењује правописну норму у једноставним примерима -зна основна правила писања великог слова (властита имена, географски појмови) -зна све интерпункцијске знакове -негација (именице, глаголи, придеви)	-зна врсте зависних реченица -разликује дуге и кратке акценте -зна правила разликовања некњижевног од књижевног језика -Вуков рад на језику и правопису -разликује врсте зависних реченица (служба, смисао) -препознаје речи на основу начина творбе (зид-зидар, подзида) -познаје метонимију, синонимију и полисемију - зна основна акценатска правила и примењује их на једноставнијим примерима (зид, пас, нож, лав) -исправно пише имена из страних језика (Вашингтон, Рентген) -препознаје постакценатску дужину –генитивни знак (много јабука) -зна већину правила о писању великог слова (Сунце, Месец) - примењује већину интерпункцијских знакова -негација у већини примера (знање-незнање, извесност-неизвесност)	-именује и издваја зависне реченице из текста -на основу задатог примера (проста реч КУЋА) формира изведене, сложене речи и речи настале комбинованом творбом (покућство) -самостално давање примера за метонимију, синонимију и полисемију - акцентује речи -исправно пише речи из страних језика (компјутер, хеликоптер) -исправно обележава генитивни знак - правилно пише велико слово у свим примерима - правилно примењује све интерпункцијске знакове - правилно примењује правила спојеног и растављеног писања речи (сложенице и полусложенице)
Књижевност: -одломци из књижевних дела,	ВФН, групни, индивидуални, фронтални,	-повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела	-разликује књижевне родове и стилске фигуре -разликује лирско-епске врсте	-зна и уме да направи резиме прочитаног -познаје версификацију

приповетке и песме из читанке за осми разред, Клет, 2014. Београд Лектира (циклус песама о ослобођењу Србије); романи (Сумњиво лице,Деца)	рад у пару	-уочава битне елемнте књижевноуметничког текста – мотив, тему, фабулу, време и место радње -зна о чему се говори у прочитаном делу	-разликује књижевнонаучне врсте (биографија, аутобиографија, мемоари) -разликује облике казивања	-разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача
Језичка култура: -усмено изражавање -писмено изражавање	Индивидуални,фронтални	-повезује информације и идеје изнете у тексту -препознаје цитат, служи се садржајем да би пронашао одређени део текста	-познаје функционалне стилове, -разликује основне делове текста и књиге(наслов, поднаслов, наднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор) -саставља вест, реферат и извештај -зна правописну норму	-учествује у дебати,пише резиме, -издваја кључне речи и резимира текст -има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова -зна и доследно примењује правописну норму

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ наставе енглеског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Стога, циљ наставе страног јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних синтаксичких и лексичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор) а треба да буде способан и да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, искаже једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
ГРАМАТИКА **- Глаголски облици (Садашње просто време,Садашње трајно време, Прошло просто време,Будуће просто време –будући планови и намере-going to,Садашњи перфекат, used to)** **- модални глаголи (should, shouldn't, must, mustn't, have to, don't have to, needn't)** **- Изрази за количину** **- Број и род именица** - Mouse – mice - Child – children - Cat – Tom cat - Lion – lioness - Host : Hostess **- Односне заменице** - (who, what, which, that) **- Question tags** - He is here, isn't he? **- Први и други тип кондиционала** - He will study, if he wishes to. - He would study if he wished to. **Заменице** **Possessive Pronouns (mine)** **Personal pronouns (you)** **Reflexive pronouns (myself)** **Demonstrative pronouns (this)** **Interrogative pronouns (whose)** **Relative pronouns (that, which)** **Distributive pronouns (either)** **Indefinite pronouns (all, one)Индиректни говор** **- (наредбе, молбе, савети)** **- придеви (компарација, присвојни придеви, радни и трпни придев)** **- Заменице(Неодређена заменица ONE/ONES)** **- Предлози за место и време** **- Прилози (прилози за количину,**	резентација наставних садржаја нтерактивно учење репознавање и примена граматичких садржаја рад у пару рупни рад на задату тему зрада пројеката зрада паноа риближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице тврђивање и систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова квиз корелација и позивање на стечено знање из граматике матерњег језика начини реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала допунска и додатна настава - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица. - исказивање изреченог трећој особи, - исказивање једноставне усмене поруке; - савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови рад у пару групни рад на задату тему зрада пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице	-разумевање текстова и упутстава и реаговање на одговарајући начин - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи, - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника) - обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима, - уколико не зна појам на страном језику, покушава да је изрази мимиком док не добије помоћ од друга или наставника, -интерпретација и практична примена стечених знања -упознавање , представљање себе и других -изражавање припадности --исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови унутар познате реченице

прилози фреквенције) - **Условне реченице (први, дриги и трећи тип – If/Unless)** - **Управни говор** - **Пасивни облик реченице (сва садашња, прошла и будућа времена)**		
ВОКАБУЛАР И ИЗГОВОР **Вођење сопственог речника** (писање нових речи по новим насловима и текстовима који се изучавају) **Подела по врстама речи** **Глаголи (**инфинитив, прошло време, партицип) **Именице** **Придеви** **Предлози** **Упитне речи** **Имитирање изговора говорника којима је енглески језик матерњи, а долазе из различитих делова света (нагласак – Аустралија, Америка, Канада, Велика Британија)**	читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио записа симулација дијалога именовање научених појмова и израза уз често групно понављање драмска игра, рад у пару симулација ситуација, рад на групном пројекту примена аудио и видео записа индивидуална и групна анализа текста припрема питања у вези са прочитаним или одслушаним текстом препричавање прочитаног текста	- Уме да нађе задату реч на страном језику у свом речнику или у штампаном издању, - Уме да нађе синоним задате речи на страном језику, - Тражи одговарајући израз са матерњег на израз у страном језику - Исправља друга уколико погреши
ЧИТАЊЕ И СЛУШАЊЕ СА РАЗУМЕВАЊЕМ **Разумевање краћег текста до 100 речи** (уџбеник или додатни материјал) **Краћи дијалози до 10 реплика (питања и одговори)** **Издвајање кључних информација после слушања текста** **Разумевање и одговарање на усмене поруке (** давање наредбе или извршавање)	дискусија вежбе слушања, повезивање предмета са сликом израда постера на задату тему поступање по датом задатку слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио траке драмска игра, рад у пару симулација ситуација, рад на групном пројекту симулација дијалога именовање научених појмова и израза уз често групно понављање читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке	- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту, - Уме да користи вербална и невербална средства изражавања, - Уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер) - може да употреби реч сличног значења или приближног уместо непознате.

ПИСАЊЕ И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ **Попуњавање текстова** (песма из уџбеника, упитник...) **Тестови** (граматичке целине, вокабулар) **Квизови и анкете** (*online – BRAINSTER* или на часу)	диктати преписивање текстова правила интерпункције и правописа кратки описи коришћење интернета и других средстава писмене комуникације подстицање креативности кроз писање кратких песама и причица - игрица размене писаних порука	- Правилно пише страну реч, - Уме да у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода, - Уме да попуњава крађу анкету везану за обим вокабулара који поседује, - Уме да попуњава реченицу везану за познату фразу, - Уме да попуњава реченицу везану за граматичку целину која се изучава - Писање дневника
КОНВЕРЗАЦИЈА **Дебата** дискусија на задату тему (дијалог или у групи) **Јавна презентација ученичких пројеката** (пројекти на задате теме) **Драматизација (**скечеви везани за претходно учену целину) **Замена улога** (ученик у улози наставника предавача) **Трибина (** пројекти са часова Грађанског васпитања или актуелна тема**)** **Припрема за Градско такмичење и више нивое**	коришћење припремљеног текста за разговор, коришћење интернета у сврху тражење фотографија и текста на задату тему рад у Power Point-у, припрема питања и одговора уз консултацију са наставником	Разумевање и давање једноставних упутстава и команди, Молбе и изрази захвалности, Преноси трећој особи основно значење исказаног у оквиру набројаних комуникативних функција, - тражење и давање обавештења; - описивање и именовање предмета; - изражавање припадности; - препознавање историјских појмова - описивање филмова или прочитане књиге

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ и задаци

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

-развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;

-стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;

-развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;

-развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

-развијање моторичких способности ученика и навика за лепо писање;

-подстицање интересовања, стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби , као и за чувањем културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

стварањем услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

-омогућавање разумевања позитивног емоционалног става према вредностима изреженим у делима различитих подручја визуелних уметности;

-развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

-оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;

-формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;

ликовно- визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Назив теме-области	Начин реализације	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)			
		Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
		Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Слободно компоновање (3+2)	-кроз разговор и дискусију на основу претходно стеченог ликовног знања и искуства објашњава појам композиције кроз илустрације сликарства Василија Кандинског истовремено повезујући са теоријом форме -подстиче ученике на дискусију -учествује у креирању вежби -подстиче самосталан рад ученика	-Ученик треба да зна: -разликује и користи у свом раду основне медије, материјале и технике -изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -износи утисак о свом раду и радовима других	-Ученик треба да зна: -познаје и користи основне медије,материјале и технике визуелних могућности и могућности које оне пружају -описује свој рад и радове других (нпр.наводи садржај,тему,карактеристике технике) -одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт	-Ученик треба да зна: -познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија,техника и материјала визуелне уметности -одабира адекватна средства(медије,технике), помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју -изводи радове са одређеном наменом да би	Ученик треба да зна: -познаје и користи изражајне могућности лик.медија,техника и материјала -одабира адекватна средства помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју -изводи радове са одређеном намером -зна начине повезивања ликовних елемената у композицији -користи тачне термине (нпр.текстура,ритам,облик) када образлаже свој рад и радове

	-буди машту и креативност ученика -врши коректуру -естетску анализу и вредновање			постигао одређени ефекат -успешно проналази начине повезивања ликовних елемената у грађењу композиције-лоцира одабрана уметничка дела у историјском и друштвеном контексту	других -уочава међусобну повезаност ликовних елемената,принципа и садржаја -разликује правце у односу на време настанка одређених уметничких дела
Визуелна метафорика и споразумевање (5+2)	кроз разговор и дискусију развија се значај масовне комуникације у свакодневном животу -објашњавање појмова-амблем,симбол,персонификација,алегорија,хералдика,пиктограм -проналази примере из свакодневног живота и презентује их ученицима -објашњава појам стилизације -учествује у креирању вежби -подстиче самосталан рад ученика -буди њихову машту и креативнос -врши естетску анализу и врадновање	Ученик треба да зна: -разликује и користи основне медије, материјале и технике -изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -описује свој рад и радове других -зна да наведе знакове из свакодневног живота који имају пренесено значење(знакови обавештења,упозорења, заставе,грбови) -зна улогу знакова у свакоднедневном животу	Ученик треба да зна: -познаје и користи основне медије,материјале и ликовне технике -описује свој рад и радове других (наводи садржај, тему,карактеристике технике -одабира адекватан садржај за представљање одређене теме -зна појам стилизације облика и успешно га користи	Ученик треба да зна: -познаје карактеристике савремене комуникације и технологије -гради самостална и оригинална ликовна решења где успешно користи стилизацију облика	Ученик треба да зна: -успешно анализира свој рад и радове других,зна добро појмове-амблем, знак, персонификација, алегорија, хералдика -самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења стилизованих облика -користи саврамене медије комуникације-фотографију, видео, филм
Контраст, јединство и доминанта у простору (10+6)	-кроз разговор уводи ученике у свет ликовних принципа,тј.начинима повезивања ликовних елемената у композицији -објашњава појединачне појмове са посебним акцентом на контрасту,јединству и доминанти -демонстрира одређене ликовне технике	Ученици треба да знају: -разликују контраст као супротстављање квалитета истих или различитих ликовних елемената (велико-мало,високо-ниско,кратко-дуго,облика-обло-угаоно,боје-светло-тамно),код тродимензионалних	Ученици треба да знају: -кроз различите лик.технике и материјале исказују појам контраста(боје,облика,величина) -одабирају адекватан садржај за представљање одређене теме -умеју да истакну доминантан мотив,боју -остваре равнотежу и јединство композиције	Ученици треба да знају: -успешно изводе радове са одређеном намером да би постигли одговарајући ефекат -граде самостална, оригинална и маштовита ликовна решења -успешно повезују све ликовне елементе у композицији -вешто се служе	Ученици треба да знају: -да самостално анализирају свој рад и рад других,као и уметничких дела са аспекта ликовних принципа и да доносе закључке -да успешно користе ликовну терминологију (нпр.ритам,контраст,градација,хармонија,итд.) -вешто се служе ликовним техникама у изражавању идеја

	-проналази и наводи примере из свакодневног живота -учествује у креирању вежби -подстиче ученике на самосталан рад -врши коректуру -буди креативност,износећи неке своје идеје -врши естетску процену и вредновање	облика-конвексно-конкавно -под хармонијом подразумевају међусобни склад елемената -доминанту повезују са истицањем,наглашавањем неке вредности -да се јединство остварује уједињењем свих елемената у композицији		контрастом да би постигли равнотежу и хармонију у композицији	-праве маштовите и креативне композиције
Слободно компоновање и фантастика (4+2)	-кроз разговор уводи ученике у свет ирealног тј.надреализма -наводи ученике да наведу примере неких нестварних догађаја,бића из историје или насталих у њиховој машти -показује репродукције Хијеронима Боша,Салвадора Далија,Милене Павловић-Барили.. -објашњава улогу надреалног сликарства у историји уметности -учествује у креирању вежби -буди машту ученика -подстиче њихов рад и усмерава -демонстрира технику колажа и асамблажа -врши естетску анализу и врадновање	Ученици треба да: -разликују појмове реално-ирealно -износе утисак о свом раду и радовима других -користи различите технике и материјале у свом раду	Ученици треба да: -описује свој рад и радове других (наводи садржај,тему) -одабира адекватан садржај да би представио одређену идеју -поседује одређено знање о појмовима ирealно,имагинарно,надреално	Ученици треба да: -кроз различите савремене медије и технике визуелне уметности успешно гради ликовну композицију -има јасно одређену намеру у реализацији своје идеје -стварају маштовита и креативна ликовна решења -добро схваћен појам надреалног	Ученици треба да: -граде занимљива,маштовита и оригинална ликовна решења кроз различите ликовне технике и материјале -имају добро развијену свест о ирealном -успешно анализирају своје радове и радове других са аспекта ликовних принципа -врше естетске процене радова сликара-надреалиста (Бош,Дали) и самостално доносе закључке

СТАНДАРДИ

ОСНОВНИ НИВО

- Разликује у свом раду основне медије, материјале и технике.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.
- Описује своје радове и радове других (исказује утисак)
- Зна да наведе знакове из свакодневног живота које имају пренесено значење.
- Зна улогу знакова у свакодневном животу.
- Разликује контраст као супротстављање квалитета истиг или различитих ликовних елемената.
- Појам доминантем повезује са истицање, наглашавањем неке вредности.
- Разликује појмове реално- иреално.
- Познаје места и изворе на којима може да прошири своја знања о уметности (галерија, музеј, атеље...)

СРЕДЊИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Користи се богатством линија у грађењу композоције.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре и користи различите материјале за изражавање спонтаног ритма.
- Примењује појам стилизације у радовима.
- Образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике)
- Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.
- Поседује одређено знање о имагинарном, наводи примере нестварних бића из историје.
- Познаје и користи комплементарне, топле и хладне боје.
- Одабира адекватан садржај да би стварао и декодирао визуелне шифре.
- Развија своју машту и креативност не ослањајући се само на репродуковање.
- Проналази различите начине повезивања ликовних елемената у грађењу композиције.
- Уме да истакне доминантан мотив, боју и остварује јединство уједињењем свих ликовних елемената.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената принципа и садржаја, на свом раду и радовима других.
- Изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и прицине да би постигао одређени ефекат.
- Користи тачне термине (контраст, јединство, хармонуја, равнотежа, доминанта...) када образлаже свој рад и радове других.
- Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка (прави паралелу између реалног и модерне уметности)
- Самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења, стилизованих облика.
- Користи савремене облике комуникације (фотографија, видео, филм) за продубљивање својих знања.
- Успешно користи терминологију (амблем, знак, персонификација, хералдика, алегорија) при анализи радова.
- Вешто повезује ликовне елементе и прицине у једну целину.
- Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ и задаци:

- Упознавање ученика са вокално-инструменталним облицима(духовна музика, опера, оперета, мјузикл, балет
- Стварање активних слушалаца и љубитеља музике.
- Оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке цултуре сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани; стицање знања о музици различитих епоха;
- развијање способности извођења музике (певање/свирање);
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извонење, слушање, истраживање и стварање музике);
- даље упознавање изражајних средстава музичке уметности;
- оформити и неговати рад школског ансамбла.

Редни Бр.	НАЗИВ ТЕМЕ	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Понављање	Систематизација
1.	УПОЗНАВАЊЕ МУЗИКЕ РАЗЛИЧИТИХ ЕПОХА	9	4	3	2
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	9	4	4	1
3.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ СВИРАЊЕ/ПЕВАЊЕМ И ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	9	4	4	1
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	7	3	3	1
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА		**34**	**15**	**14**	**5**

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ***Упознавање музике различитих епоха*** -Народна музика - духовна музика -забавна музика - музика за филм -радио и телевизију -балет -џез -мјузикл -оперета -Импресионизам -*Основе музичке писмености* -Обнављање стечених знања из музичке писмености на конкретним музичким - Анализа музичких елеменатаи - Упознавање функције елемената музичке писмености и извођачких састава.	- аудитивна - дијалошка - монолошка - демонстративна -рад у групи -мултимедијални приказ	-Ученик познаје основне карактеристике музике одређених епоха и опште појмове музичко-сценске и концертне музике. -Ученик познаје основне појмове одређених музичких жанрова. -Ученик познаје основне појмове народног стваралаштва, контекст настанка српске народне музике, музичке карактеристике и специфичне саставе. -Ученик познаје основне појмове српске народне духовне музике (Осмогласник) и основне каратеристике фолклорне музике других народа.	-Ученик препознаје везу између музичких елемената и музичког израза. -Ученик познаје најзначајнија дела и представнике стилских епоха, разуме појмове апсолутне и програмске музике, структуру одређених облика музичко-сценске и концертне музике. -Ученик разуме специфичне карактеристике жанра, структукуралне и драматуршке елементе жанровских примера и њихову естетску функцију. -Ученик повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка. -Препознаје различите видове спрског музичког фолклора по географским карактеристикама.	-Ученик зна историјат, литературу, извођаче и специфичне карактеристике музичких инструмената и састава што повезује са естетском применом. -Ученик повезује структуралну и драматуршку (и програмску) димензију музичког дела са естетском применом и историјским контекстом. -Ученик повезује драматуршке и структуралне елементе са естетском применом и доводи у везу са духом времена. - Познаје најзначајније светске и националне представнике. -Ученик разликује старију и новију музичку традицију, аутентичну фолклорну музику од “ новокомпоноване “ на основу повезивања музичких, текстуалних, извођачких, социјалних и историјских карактеристика.
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ -Слушање музичких примера романтизма -Слушање музичких примера импресионизма -Слушање одломака из опера 19. века -Слушање одломака из балета -Слушање песама поуларне музике -Слушање песама народне музике -Слушање песама џез, рок и друге популарне музике	- аудитивна - демонстративна -групни рад -појединачни рад -мултимедијални приказ -рад са другим одељењем	-Ученик препознаје инструменталне групе, појединачне инструменте и врсте гласова. -Ученик препознаје инструменталне и вокалне саставе. -Ученик препознаје стилску припадност слушаног примера. -Ученик може да одреди слушни пример као музичко-сценско или концертно дело. -Ученик препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. -Ученик може да одреди	Ученик препознаје карактеристичне технике свирања и певања. Ученик препознаје основне карактеристике српске музичко-сценске и концертне музике. Ученик препознаје структуралне елементе слушаног дела. -Ученик препознаје основне карактеристике жанра (извођачки састав, садржај, структура, однос музичког и драмског садржаја, начин извођења, музичке и ванмузичке карактеристике). -Ученик препознаје карактеристике (музичке и ванмузичке) најзначајнијих дела	-Ученик повезује опажени карактер слушаног примера са естетском димензијом композиције. -Ученик повезује опажене карактеристике инструмената/извођачког састава са њиховом естетском применом. -Ученик препознаје драмску функцију структуралних елемената и специфичних музичких карактеристика слушаног дела. -Ученик препознаје везу стилског, друштвено-историјског контекста и музичких карактеристика слушаног примера. -Ученик повезује структуралне елементе слушаног дела са њиховом

		припадност слушаног примера одређеном жанру уметничке музике (дечја, духовна, џез, филмска, популарна, електронска или конкретна). -Ученик у слушним примерима разликује народно од уметничког музичког стваралаштва. -Препознаје основне карактеристике српске народне духовне музике и фолклорне музике других народа.	српске музике из наведених жанрова. -Ученик повезује изражајне карактеристике композиција у оквиру наведених жанрова са историјско-стилским периодом. -Ученик препознаје основне карактеристике српске народне музике (обичаје у оквиру којих се музика изводи, извођачке саставе, народне инструменте, народне игре).	драмско-естетском димензијом. -Ученик препознаје међусобне утицаје жанрова и може да их одреди -Ученик разликује српску ритуалну и забавну народну музику, као и изворну народну музику од “ новокомпоноване ”. -Ученик препознаје карактеристике српске народне музике у уметничкој музици.
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ /СВИРАЊЕМ -Солвегијина песма” -Изнад дуге” -“Музички пример Битлса” -„Музички моменат“ -„Игра лабудова“ -„Тебе поем“	- аудитивна - дијалошка - монолошка - демонстративна	-Ученик може да пева музички пример од 16 тактова уз тактирање (C-dur) у којој се користе: основне ритмичке вредности, основна темпа, тонске висине од малог g до e, основни динамички распон и партитурне ознаке (знаци за понављање, крешендо/декрешендо). -Ученик може да пева једноставне дечје, народне и популарне песме. -Ученик може да свира песму или музички пример од 16 тактова (који садржи основне елементе музичке писмености) на неком од Орфових инструмената или на мелодици, фрули, блок флаути. -Ученик зна да свира неко дело из српске фолклорне баштине. -Ученик може да пева у хору или свира у оркестру једноставне песме различитих жанрова.	За ову тему није предвиђен средњи ниво стандарда	-Ученик може да изведе (пева и свира) песму или музички пример који садржи разноврсне елементе музичке писмености (дурске лествице:C, F, G, D, молске: a и d; динамичке вредности: pp-ff, Presto Allegro, Andante, Adagio, Grave; corona, акценти, успоравање-убрзавање, карактер извођења) и да пева у двогласу (укључујући канон). -Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела различитих жанрова уметничке музике (духовне, џез, филмске). -Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела музичко-сценске и концертне музике (мелодију арије, тему концерта, симфоније, балета). -Ученик зна да пева (или свира) музику различитих типова српске фолклорне баштине (календарске, некалендарске, народна духовна музика). -Ученик зна да свира један или више инструмената и може да изведе одређене специфичности свирања, да прати другог ученика или да свира у

		-Ученик уме да изведе игру по избору (народну или класичну). - Ученик учествује у школским приредбама.		мањем саставу у оквирима наставе. -Ученик (кога је наставник одабрао) може да пева у хору или свира у оркестру сложеније композиције различитих жанрова. -Ученик зна да изведе основне класичне плесове и српске народне игре
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО -Импровизација мелодије на задани текст -Компоновање мање музичке целине	- дијалошка - демонстративна -практичан рад -рад у групи -индивидуални рад	-Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за један инструмент песме коју зна. Ученик може да ствара мелодију од понуђених мотива, комбиновањем. -Ученик може да направи инструмент од предмета из свог окружења (из групе: ударачких, трзалачких, дувачких, гудачких). -Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати историјско-стилски период. -Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати драмски оквир (филмска сцена, религиозни текст и слично) -Ученик уме да импровизује (певањем/свирањем) одређену мелодију у духу популарне музике. -Ученик може да одабере адекватне примере (од понуђених) дела музичко-сценске и концертне музике за задати историјско-стилски период. -Ученик може да одабере адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену.	За ову тему није предвиђен средњи ниво стандарда	-Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за више инструмената песме коју зна и може да је запише и одсвира. -Ученик може да осмисли мању музичку целину (музичку реченицу, период, облике песме), може да је запише и одсвира. Ученик може активно да учествује у импровизовању и компоновању мање музичке целине са наставником. -Ученик може да направи/нацрта модел задатог инструмента (из свих инструменталних група). -Ученик може да осмисли музичку игру на основу песме различитих жанрова. -Ученик може да компонује одговарајућу мелодију на дати текст духовне тематике, одређени ритмички модел или мелодију у духу џез и популарне музике и осмисли одговарајућу музику за дату филмску сцену. -Ученик може да одређену мелодију из репертоара класичне музике варира (певањем/свирањем) у духу: националне, џез, популарне музике. -Ученик може активно да учествује у осмишљавању уметничког догађаја синкретичког садржаја (музика, драма, визуелна уметност, књижевност). -Ученик може да одабере адекватне

		-Ученик може да осмисли адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену -Ученик може да одабере (од понуђених) адекватан пример аутентичне народне музике за задати мотив из народног живота. -Ученик може да направи (и нацрта) модел народног инструмента по избору од понуђених предмета из окружења.		примере (од понуђених) за одговарајуће задате догађаје из народног живота (календарски/некалендарски обичаји, географске области и тд.). -Ученик може да компонује музику у духу српске народне музике (игре, календарска и некалендарска традиција, и сл.) -Ученик може да импровизује (глас/инструмент) одређену народну мелодију у духу оригиналног начина извођења.

ИСТОРИЈА

Циљеви наставе историје су да осигура да:

- Сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа
- Да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама
- Да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима
- Развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје
- Развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика
- Допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса
- Развијање националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика

Оперативни задаци:

Ученик треба да:

- Стекне основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века
- Стекне основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века на српском и југословенском простору
- Стекне основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века
- Разуме најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века
- Стекне основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине 19. до краја 20. века у општој и националној историји
- Да се упозна са културним и научно-технолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору од друге половине 19. до краја 20. века
- Разуме да национална историја представља саставни део опште историје
- Развија истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособи се да препозна различита тумачења историјских догађаја
- Разуме узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века
- Овлада вештином коришћења историјских карата за период од друге половине 19. до краја 20. века
- Научи да повезује различите историјске садржаје (личности, појаве, процесе и догађаје) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- Поседује свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости

Редни број	Наставна тема	обрада	утврђивање	Укупно
I	Свет у другој половини 19. И почетком 20. века	3	3	6
II	Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	8	5	14
III	Први светски рат и револу ције у Русији и Европи	3	2	5
IV	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	3	4	7
V	Свет између Првог и Другог светског рата	4	3	7

VI	Југословенска краљевина	3	2	5
VII	Други светски рат – Тотални рат	3	2	5
VIII	Југославија у Другом светском рату	4	4	8
IX	Свет после Другог светског рата	2	2	4
X	Југославија после Другог светског рата	3	4	7

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
Свет у другој половини XIX и почетком XX века Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIXи почетком XX века Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века Велике силе и балканске земље	наративна, дијалошка, монолошка, илустративна, текстуална, групни рад, -подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писане провере , петнаестомин утне вежбе	- Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам , демократија, социјализам - Зна да наведе основна политичка (демократска)права: активно и пасивно бирачко право, слобода штампе, збора и договора, поштовање воље већине -Зна када су се јавиле Прва и Друга индустријска револуција - Зна да наведе, по избору, пет проналазака Друге индустријске револуције -Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве- парна машина, а Друге-електрична енергија) -Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон -Уме да прочита тражене табеларне податке о демографској	- Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок-демографска експлозија, прва индустријска рев.; последице-миграције село-град; Европа-САД, Аустралија; развој радничке класе.настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Уме да упореди Iи II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја права-радничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд , Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма - Уме да препозна разлику између марксизма и других идеологија које се јављају у XIX веку (либерализам, расизам,	-Разуме и целовито објашњава и повезује процес демографске револуције, Другу индустријску револуцију, настанак монопола, настанак империјализма и на крају борбу за нову економску и политичку слику света - Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) -Уме да сам састави монопол (вежба) -Зна ко је Марија Кири -Уме да табеларне демографске податке Европе у XIX веку повеже са предходним историјским знањем -Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге

		слици Европе у XIX веку (уме да закључи и опише демографску слику једне земље на основу табеларних података о демографској слици Европе у XIX веку) -Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови - Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију - Зна да репродукује дефиницију монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија -Зна да прочита информације из мапе ума, коју је дао наставник, Међународни односи од 1878-1914. - Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање - Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство) -Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ) -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже Османско царство 1878 године, БиХ, Србију, Црну Гору, Аустро-Угарску, Грчку, Бугарску	конзервативизам, дарвинизам...) - Уме да употреби знање о монополима и наведе пример монопола данас (Кока-Кола; Нестле, Опел, Сименс...) - Уме да упоређује демографску слику појединих европских држава, на основу понуђене табеле демографске слике Европе у XIX веку -Уме уз помоћ, наставника да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...) - Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка - Самостално показује на карти земље чланице ових савеза-Централних сила и Антанте -Повезује владарску династију и државу у којој владају:; Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство -Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх,а ко председник -Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду -Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове	индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...) -Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света -Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија - Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза) -Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избацивање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти - Уме да целовито објасни политику

		- Зна хронолошке одреднице Балканских ратова и њихов значај	(1912/1913) -Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света -Уме да на примеру Аустро-Угарске објасни конфедерални принцип државног уређења - Уме да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема, уз помоћ наставника - Зна да наведе кључне податке о Великој источној кризи: време дешавања, узроке и последице: 1875-1878; Берлински конгрес; слабљење Османског царства, протеривање Русије са Балкана и продор Аустро-Угарске на Балкан уз помоћ В. Британије и Немачке; - Уме самостално, на карти ,да покаже државе учеснице Велике источне кризе -Зна хронолошки редослед добијања независности балканских држава -Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)	Русије на Балкану до Берлинског конгреса (од 1774-Кучук-Кајнарџијског мира до 1878.; Први срп устанак, 1812-Букурешки мир, учешће Русије у Грчком устанку, Кримски рат 1853-1856, Руско-турки рат 1877, Санстефански мир 1878.)уз показивање на карти - Зна време, уме да покаже простор и објасни ток процеса уобличавања националних држава на Балкану: Грчка (1829) Румунија (1878), Бугарска (1908), Албанија (1913) -Уме самостално да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата Србија 1878-1889.године Србија од 1889-1903. године	Наративна, дијалошка, илустративна, текстуална, филм, групни рад, -подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави	-Зна да покаже, уз помоћ наставника, Србију из 1878. године и уз помоћ легенде, уме да именује суседне државе Србије после 1878. године -Зна када је био Берлински конгрес и у чему је његов значај за Србију (стицање независности и територијално проширење) - Зна да објасни шта је то политичка странка и устав	-Зна самостално да покаже на карти Србију из 1878. године, а уз помоћ наставника, да упореди Србију пре и после Берлинског конгреса -Зна да наведе прве странке у Србији и ко су биле њихове вође -Зна ко је владао Србијом у овом периоду -Зна да наведе устав из 1888. године и зашто је значајан	-Зна самостално да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса и да опише њено територијално проширење -Уме, уз помоћ наставника, да упореди прве странке створене у Србији -Уме самостално да опише спољно политички положај Србије после Берлинског конгреса -Зна, самостално, да опише

Србија од 1903-1914. Црна Гора од 1878 до 1914 Срби у Хабзбуршкој монархији Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу Срби у Османском царству Балкански ратови	кратке писмене провере петнаестомин утне вежбе писана провера	-Уме да повеже Николу Пашића са Радикалном странком -Зна шта је монархија и зна да је Србија била монархија (кнежевина и краљевина) - Зна ко је Александар Обреновић и клада је владао Србијом -Зна да примени појмове устав и намесник на доба владавине Александра Обреновића - Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза) -Зна када је Црна Гора постала независна и да, уз помоћ наставника, на карти покаже Црну Гору, пре и после Берлинског конгреса -Зна када је Црна Гора постала краљевина (1910) и ко је био њен први краљ из династије Петровић -Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да наведе главне	-Уз помоћ наставника, уме да опише спољнополитички положај Србије након Берлинског конгреса -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата Зна ко су Никола Пашић, Драгутин Димитријевић Апис Зна да, је постојао Устав из 1901. године -Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик) -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија -Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину -Зна ко су Данило и Никола I Петровић Никола,кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да опише учешће Црне Горе у	владавину Александра Обреновића -Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века - Зна самостално, целовито уз показивање на карти да опише Црну Гору у време Николе IПетровића -Зна када је Црна Гора постала уставна (1905) и какав је по свом карактеру био тај устав -На примеру савремених Црногораца, Бошњака, Југословена... разграничава појам политичког и правог народа - Самостално, са критичким осврtом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски,социјални, политички положај...) -Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног

		карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развојачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) -Зна ко је Светозар Милетић - Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти где се налазе Босна и Херцеговина,а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у БиХ под управом Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу) -Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је влдала Старом Србијом на основу историјске карте -Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да ихпокаже на карти, уз помоћ наставника	Великој источној кризи и односе између Србије и Црне Горе у овом периоду (Зорка-Петар I, химна «Онамо-намо»...) -На карти самостално показује проширења Црне Горе у XIX веку -Зна да опише у главним цртама владавину Николе IПетровића (време владавине, савез са Србијом, таст Европе, химна, устав, краљ) -Зна да, уз помоћ наставника, опише положај Срба у Аустро-Угарској у другој половини XIX и почетком XX века (национални, верски-СПЦ, политички, социјални, културни)-домаћи, вежба -Зна да наведе начине на које се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...) - Зна на карти, самостално, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да разграничи појам политичког и правог народа -Зна ко је Јаша Томић -Зна да разграничи појам политичког и правог народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)	народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору) -Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...) - Самостално повезује и описује процес ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ, Царински рат са Србијом - Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића , уочава о којим појавама се ради и повезује их са извештајима са КиМ у последњих 20-ак година -Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...)-уз приказивање на карти тока и интересних сфера у балканским ратовима - Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог

		-Зна када су се одиграле ове битке -Зна када је створен Балкански савез (1912) и ко у њега улази: (Србија, Црна Гора, Грчка, Бугарска) - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна да наведе узрок оба балканска рата, уз помоћ наставника -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) уз помоћ наставника - Уме, уз помоћ наставника, да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова -Уме да прочита једноставне информације из табела (које је прикупила Карнегијева фондација са српске, бугарске и грчке стране о нац. саставу територије Македоније) - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан	-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 -Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације, поништавања Срба, ћирилице, српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...) - Зна кључне податке о организацији Млада Босна (пример тајне организације) -Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића, препознаје о ком подручју је реч и зна ко је Милан Ракић -Зна самостално да покаже Стару Србију - Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ - Зна, уз помоћ наставника, да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна самостално да покаже наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после	балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи-- --Критички се изражава о подацима изнетим у наведеним табелама демографске структуре Македоније

			ових ратова - Уме уз помоћ наставника да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи -Уме да уочи нелогичности и извуче закључке историјских извора (из наведених табела о демографској структури Македоније) и уме да у наведеним табелама уочи пристрасност и да је повеже са садашњим стањем у Македонији	
Први светски рат и револуције у Русији и Европи Свет у Великом рату Човек у рату-лично и колективно искуство Револуције у Русији и Европи	Наративна, дијалошка, илустративна, текстуална, демонстративна, филм, групни облик, индивидуални, -подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писмене провере петнаестомин утне вежбе	-Зна да наведе узрок (борба за колоније) и повод (убиство Франца Фердинанда 28. јуна 1914. у Сарајеву) Првог светског рата , као и његово време трајања (1914 -1918) -Зна да наведе имена војно-политичких савеза (Централне силе и Антанта) и њихове чланице -Зна да именује фронтове и уз помоћ наставника их покаже на карти -Зна да именује нова оружја, која су се појавила (тенк, авион, бојни отров, подморница) -Зна да наведе ко је победник, а ко губитник Првог св. рата -Зна да се Први св. рат завршиоПариским мировним уговором (Версајски мир) и зна да је на политику Европе велики утицај извршио председник САД Вудро Вилсон -Зна ко су Франц Јозеф, Гаврило Принцип -Зна да прочита информације са мапе ума Први светски рат, коју је дао наставник	-Разликује узрок и повод као појмове и узрок и повод Првог светског рата -Именује велике силе и дефинише њихове интересе у Првом св. рату -Зна да именује најважније битке Првог св.рата -Зна да издвоји прекретнице у рату и зна зашто су ти догађаји тако окарактерисани (прелазак Италије на страну Антанте, излазак Русије из рата; улазак САД у рат (1917)) - Зна да самостално на карти Европе покаже фронтове у Првом светском рату - Зна да повезује податке из мапе ума Први светски рат, коју је дао наставник -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице Првог св. рата -Зна да опише ток рата-кључне битке (кад су биле, њихов значај): Марна, Галиполје, Сома, Верден, Јитланд, - Уме да покаже на карти фронтове и битке и упореди их по њиховом геостратешком значају, уз помоћ	-Зна ко су: Филип Петен, Франц Фердинанд -Целовито објашњава Први светски рат (узрок, повод, ток, последице, хронолошким редом и течно) уз показивање на карти -Уме да упореди геостратешки положај Централних сила и Антанте на почетку, као и како се тај положај мењао током рата -Уме да процени значај револуција у Русији са освртом на њену позицију у Европи током рата, као и паралелно са тим улазак и утицај САД -Зна самостално да изради мапу ума за Први светски рат -Уме да анализира табелу поражених земаља Првог св. рата и услова уговора који су им наметнути Версајском мировном конференцијом -Зна да наведе Брусиловљеву офанзиву - Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу

		- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и последице; праведност-неправедност; жртве; живот током рата...) - Зна када је била Октобарска револуција и кључну последицу по ситуацију у Европи у Првом св. рату (Русија постаје социјалистичка република и излази из Првог светског рата, спровођење аграрне реформе) - Зна да наведе дефиницију грађанског рата и објасни појам диктатуре пролетеријата - Зна ко су бољшевици и шта значи диктатура пролетеријата -Зна да именује вођу револуције-Владимира Иљича Лењина	наставника -Зна самостално да опише последице Првог св.рата и да их покаже на карти -Зна, уз помоћ наставника, да уради мапу ума за Први св.рат - Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је последице рат имао и на једне и на друге -Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда -Уме да процени интересе појединих друштвених група, народа, држава и изрази своје мишљење о тим интересима...- -Зна да објасни, уз помоћ наставника узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији -Зна ко је: цар Николај II Романов - Уме да процени и образложи зашто је грађански рат најпогубнији за државу у којој се одвија - Зна како се зове Русија после Октобарске револуције - Зна да објасни самостално узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији -Зна шта је то лењинизам и да револуционарну власт после Октобарске револуције држе Совјети	- Уме да објасни на примеру Првог св.рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских вредности -Процењује последице револуције у Русији (за различите слојеве становништва), промену друштвеног поретка и утицај на друге земље током рата и касније; смисао убиства читаве породице Романових зарад револуционарних идеја; грађански рат, као најтежи облик сукоба-последице: -Уме да анализира међународну позицију Русије 1918.године, уз помоћ наставника (Русија иступа из рата 1917, не добија ратну одштету, губи део територије, становништва, диктатура пролетеријата, велике жртве, међународна интервенција)
Србија и Црна Гора у Првом светском рату Србија и Црна Гора у Првом светском рату 1914. Србија и Црна Гора у Првом светском рату	Наративна, дијалошка, илустративна, текстуална, демонстративна, подстицање саморегулисаног	-Зна ко су: Гаврило Принцип, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Никола Пашић, Петар I и Александар Карађорђевић -Именује главне битке 1914: Церска и Колубарска и зна	-Зна ко су: Оскар фон Поћорек, Август фон Мекензен, Милунка Савић, Драгутин Димитријевић Апис, Надежда Петровић, Петар Бојовић,Арчибалд Рајс - Описује Церску и Колубарску битку (време, ток, последице,	- Зна ко је Франц Фердинанд -Уме да да свој аргументован суд о Сарајевском атентату, ултиматуму Аустро-Угарске, као и да пронађе сличности са данашњим условљавањима ЕУ према Србији -Уме да просуди у чему је значај

1915-1918. Искорак ка Југославији	учења ИКТ у настави групни облик, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе писана провера	кључне податке о њима (ко се бори, када, значај, српске војсковође) и зна да их покаже на карти - Зна од када до када траје Први св. рат у Србији (1914-1918) -Уме да повеже улогу Србије са поводом за рат (атентат Г. Принципа на Ф. Фердинанда) - Зна да наведе главни узрок и последице Првог св. рата за Србију (58,5% мушког ст. од 18-35г. и изгубљена укупно 1/3 становништва, пљачка, денационализација...) -Именује српске главне војсковође, као и српске владаре у овом периоду -Именује главне битке, токове рата 1915-1918.: повлачење преко Албаније, Кајмакчалан, пробој Солунског фронта и ослобођење Србије -Зна шта је Плава гробница, кроз анализу песму М.Бојића -Зна да објасни појам окупација, епидемија, терор (злочини 1914-1918), избеглиштво -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже: Цер, Дрину, Солунски фронт, Кајмакчалан, прелазак преко Албаније, Крф и Видо, Солун - Препознаје о ком догађају је реч на основу ист. извора (Плава гробница, говор мајора Гавриловића, А-У-ски ултиматум Србији, изјава српских бораца о свом преласку преко Албаније и	војсковође) -Описује поступке Аустро-Угарске војске у окупираној Мачви - Зна да анализира податке о жртвама из обе битке, на обе стране - Зна да анализира битке са геостратешког, демографског, националног и родољубивог становишта -Зна када је била и у чему је значај Мојковачке битке -Уме, уз помоћ наставника, да опише у Топлички устанак - Описује поступке окупатора у Србији 1916-1918. -Зна да опише пробој Солунског фронта и ослобођење Србије (правац, и време) -Уме да уочи, издвоји и опише допринос Србије победи Антанте у Првом св. рату -На карти самостално уме да покаже места великих битака (Цер, правце кретања војски у Колубарској бици, Мојковачка битка, повлачење српске војске, Крф, Видо, Солун, Солунски фронт, Кајмакчалан, Битољ) -На основу одломака из текстова (Леди Изабеле Хатон, Моје успомене са Солунског фронта - С. Наслеђе 18, 45; „Тамо далеко“, Џон Рид „Тајни сан сваког Србина“ С.наслеђе 18, 42/43 , Флора Сандерс „Српски војник“ из 1918, С. Наслеђе 18, 36/37, Милунка Савић, Солунци 1984.) уме да издвоји карактеристике српских војника, као и састав А-У-ске војске, коју су увелико чинили Словени, то јест уме да пронађе	српских победа 1914, за положај сила Антанте, као и за Србију саму -Уме да повеже и објасни утицај великих сила и њихове интересе на војно-политичку ситуацију у Србији током 1914/1915 и 1915-1918. године (Италија, Русија, Енглеска, Француска, Аустро-Угарска, Бугарска) - Зна ко су Франш Депере, Растко Петровић, мајор Д. Гавриловић, Коста Миловановић-Пећанац и његов значај - Уме, самостално, да опише у потпуности Топлички устанак -Процењује и износи свој суд о идеји о одбрани отаџбине, о томе колико су и на који начин разне структуре друштва учествовале у томе (краљ ПетарI, предстолонаследник Александар, командни кадар…, како се држава одужила борцима, моралу војске у критичним тренуцима...)-за то користити следеће историјске текстове, делове из књиге А.Рајса „Чујте Срби“, песма Е. Ростана „Краљ-Петрова четири вола“, Р. Петровић „Дан шести“, С. Јаковљевић „Српска војска“, Д. Ћосић „Корени“ и „Време смрти“, Д.Поповић „Књига о Милутину“) -Зна да опише настанак и развој југословенске идеје -Зна да опише политичку позицију сваког од чиниоца уједињења, то јест њихове интересе по питању заједничке државе -Уме да изнесе лични аргументован став о два српска национална програма: Илије Гарашанина и југословенском програму - Зна самостално да попуни празну

		њиховом повратку у Србију...) -Изражава саосећање са српском војском (ДВД „Где цвета лимун жут“ и документарац „Србија у Првом светском рату“) -Посета спомен бистама јунака Првог св. рата- мајору Кости Тодоровићу и Душану Пурићу, легендарном команданту IV пешадијског пука „Стеван Немања“- лок.историја -Зна датум стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1.12.1918.) -Зна да именује декларације, којима је створена Краљевина СХС: Нишку, Крфску -На карти, уз помоћ наставника, показује границе Краљевине СХС -Зна да прочита информације из мапе ума Стварање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, коју је израдио наставник -Зна ко су Никола Пашић и Франо Супило	тражене податке у наведеним историјским изворима -Зна да наведе бар два споменика из Првог св. рата: нпр Зејтинлик, на Кајмакчалану, Војводи Вуку, као и неки локални извор нпр: спомен плоче по селима и на нашој цркви Св. Ђорђа, коју је урадио Михаило Миловановић - Зна да именује чиниоце југословенског уједињења (Српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће) -Зна ко је Анте Трумбић - На карти, самостално, показује границе Краљевине СХС и опише њено међународно окружење -Зна уз помоћ наставника да попуни празну мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС - Уме да упореди државни програм Илије Гарашанина „Начертаније“ са југословенским програмом	мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС
Свет између Првог и Другог светског рата Прилике у свету после Великог рата Економске, културне и друштвене прилике Свет између демократије и тоталитаризма	Наративна ,дијалошка, илустративна, текстуална, демонстративна филм, групни облик, индивидуални, подстицање саморегулисаног учења ИКТ у настави кратке писмене	- Зна да се Први св. рат завршио Мировном конференцијом у Паризу 1919/1920 и зна кључне одлуке на њој(1919-1935)-: Немачка главни кривац за рат, нестала 4 царства (Немачко, Османско, Аустро-Угарска, Руско), настанак нових држава (Балтичке републике, Краљевина СХС, Чехословачка), Русија (СССР) није добила ратну одштету,	- Уз помоћ наставника излаже Версајску мировну конференцију (када је била (1919-1920), ко одлучује, главне одлуке, последице, настанак Друштва народа, главне одлуке уговора са Немачком (1919)...) -Зна да опише Друштво народа (узрок настанка, време настанка(1919) -Самостално на карти показује промене у Европи после Првог св. рата, упоређује стање пре и после	-Зна ко је Жорж Клеменсо -Самостално, целовито, хронолошки логично описује изграђени Версајски систем , са свим кључним карактеристикама света после Првог св. рата, уз показивање на карти -Уме да повеже настанак и деловање Друштва народа, са функцијом Уједињених нација (као почетак и развој система колективне безбедности)- вертикална повезаност -Уме самостално да анализира 14 тачака Вудро Вилсона као и уговоре

	провере петнаестоминутне вежбе	нама нису дали онолико колико смо се жртвовали и колико смо жртвовани; доминација великих сила; ствара се Друштво народа, ко су побеђени, а ко победници - Зна да наведе пет карактеристика међуратног периода по сопственом избору (поред предходно реченог могу бити још: развој САД и Јапана, Велика економска криза; фашизам; Коминтерна (Комунистичка интернационала) (1919-1943) -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже главне промене у Европи после Првог св. рата - Зна ко је Вудро Вилсон -Зна ко је Френклин Делано Рузвелт -Зна да објасни појмове: Капиталистичка привреда; Социјалистичка привреда; Економска криза (депресија, рецесија) и економски развој, уз помоћ наставника - Зна да су се у овом периоду развили: радио, телевизија, неми и звучни филм , индустрија масовне забаве, музија, медији -Зна ко је Алберт Ајнштајн - (препоручити да погледају „Модерна времена“ и „ Велики диктатор“и уоче основне идеје и карактеристике овог доба) -Зна да именује и разликује: фашизам, нацизам, комунизам;	Првог св. рата -Уме целовито да опише организацију Друштва народа (начин функционисања, ефикасност у решавању међународних проблема) -Уме да, уз помоћ наставника, анализира 14 тачака Вудро Вилсона, као и уговоре са пораженим земљама -Упоређује и извлачи закључке о Европи пре и после Првог светског рата на основу историјских карата - Зна, уз помоћ наставника, да објасни Велику економску кризу (узрок, време настанка и последице Велике економске кризе (1929-1933)) -Зна да су у овом периоду настали проналасци- Алберта Ајнштајна-теорија релативитета и 1928. пеницилин-Александра Флеминга -Зна ко је и у чему је значај Томаса Мана -Препорука: погледати филм ДВД XX век, Свет у међуратном периоду -Уме, уз помоћ наставника, да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама (из Историје XX века) -Зна да опише, уз помоћ наставника, узрок и простор настанка: фашизма (Италија, Мусолини-„Вођа“ Дуче- 1922), нацизма (Немачка, Хитлер 1933), стаљинизма (СССР, 1924, Стаљин, Троцки, Коминтерна) - Зна да објасни основне карактеристике фашизма (расизам,	са пораженим земљама - Упоређује и извлачи закључке о Европи после Првог светског рата и данас, на основу историјских карата - Зна да је у овом периоду настао аналогни рачунар, почињу проучавања гена и развој генетике -Зна ко су: Милева Ајнштајн, Михаил Шолохов, Пабло Пикасо, Салвадор Дали, Штефан Цвајг, Марсел Пруст, Вирџинија Вулф, Бертолд Брехт, Франц Кафка, Сергеј Јесењин -Уме да упореди свет средином XIX и почетком XX века -Уме да, уз помоћ наставника, повеже велику економску кризу са појмом инфлације, као и главне њене карактеристике са ситуацијом у нашој земљи 1993.године или са светском кризом данас - Уме самостално да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама, као и светској економској кризи данас -Прави упоредну табелу следећих држава: Немачке, Италије, Француске, Енглеске, САД, СССР по категоријама политички систем, економија, друштво, наука, култура, вођа, партија на власти... -Зна ко је Георги Димитров -Зна да објасни разлику између аграрних и високо индустријализованих земаља (друштава) и на који начин једне и друге траже излазе из економских криза у које су западале у међуратном периоду

		- Уме да препозна и повеже државу и идеологију, која се у њој у овом периоду развија, као и тип државе која прати одређену идеологију: Фашизам (фашистичка) - Италија; Нацизам (нацистичка)-Немачка; комунизам (социјалистичка-комунистичка) – СССР; милитаризам –Јапан -Зна водеће људе наведених идеологија: Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Висарионович Стаљин -Повезује назив „Дуче“ уз Мусолинија, а Фирер уз Хитлера -Зна да наведе основне карактеристике фашизма: националсоцијализам, антисемитизам, диктатура, уз помоћ наставника	антисемитизам, етнографско-географска теорија, национализам) -Зна да објасни појам диктатура, тоталитарна власт, фашистичка диктатура уз помоћ наставника -Зна тумачење појма милитаризам и где се у овом периоду јавља (у Јапану), уз помоћ наставника -Зна ко је Лав Троцки	
Југословенска краљевина Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца 1918-1929. године Југославија 1929-1939.године Југословенски културни простор Изазови новог рата	Наративна, дијалошка, текстуална, илустративна, филм, групни облик, индивидуалн, - подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе писана провера тематски дан „Извори енергије“	- Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже границе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца -Зна шта је то КПЈ и какав је био њен положај у Краљевини СХС/ Југославији - Зна шта је Уставотворна скупштина (Конституанта) и повезује пример са доношењем Видовданског устава (28.јун 1921) - Зна да наведе имена главних странака у Краљевини СХС -Зна ко је Стјепан Радић - Зна да прочита једноставне информације из табеле изборних резултата из 1920.године	-Зна самостално да покаже границе Краљевине СХС и њене суседе -Зна да именује главне странке у Краљевини СХС, као и њихове кључне карактеристике: Народна радикална странка, Југословенска демократска странка (1919), Хрватска републиканска сељачка странка, а од 1925-ХСС Хрватска сељачка странка; Словенска људска странка (СЛС); Југословенска муслиманска организација (ЈМО) - Зна да објасни атентат у Народној скупштини 1928. и његове узроке и последице (Пуниша Рачић, посланик радикала, убио представнике ХСС-	- Уме да самостално анализира међународну позицију Краљевине СХС у овом периоду (Мала Антанта, Француска, СССР, Аустрија, Мађарска, Италија..) уз показивање на карти -Зна да објасни појам компромисно југословенство и његове манифестације (један народ-три имена, назив државе, имена синова краља Александра, подела територије на округе, грб, химна...) - Зна главне карактеристике Устава из 1921: Једнодомни парламент 1921, уставна парламентарна монархија , на челу са династијом Карађорђевић... уз ставове појединих странака и народа у држави о њему. - Зна да самостално опише крњи

		-Именује владара и династију која влада Краљевином СХС -Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне чињенице везане за Шестојануарску диктатуру (6.1.1929., зашто је и како уведена, промена назива државе, подела на бановине...) -Зна уз помоћ наставника да прочита и покаже на карти бановине Краљевине Југославије - Зна да наведе дефиницију појма диктатура - Зна основне чињенице везане за Марсејски атентат (када?1934. када су убијени ко? краљ Александар и Луј Барту као и последице овог догађаја) -Зна ко су Милан Стојадиновић, Влатко Мачек, Павле Карађорђевић - Зна да именује чланове династије Карађорђевић, који владају државом у међуратном периоду и зна редослед њихове владавине -Петар I Карађорђевић (1904-1921) - Александар I Карађорђевић, регент (1914-1921), краљ (1921-1934) -принц Павле Карађорђевић, намесник (1934-1941) -Петар II Карађорђевић, краљ (1941-1945) -Зна којој бановини је припадао ужички крај -Зна ко су: Милутин	а Стјепана Радића и после тога заведена Диктатура) -Зна да у главним цртама опише парламентаризам у Краљевини до Шестојануарске диктатуре: (наведе главне странке, шта је то устав, име и када је донет, шта је монархија и надлежности владара (монарха из династије Карађорђевић) по Видовданском уставу) -Зна ко су: Антон Корошец, Стојан Протић, Анте Трумбић, Љуба Давидовић -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, уочи, уз помоћ наставника, и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима - Зна, уз помоћ наставника, да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (време, узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) -Зна основне карактеристике Југословенске радикалне заједнице (ЈРЗ) -Зна ко је Драгиша Цветковић -Зна да примени појам диктатура на примеру Југославије из 1929.године -Зна да наведе основне карактеристике државне политике	парламентаризам у Краљевини СХС до увођења Шестојануарске диктатуре -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, самостално уочи и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима -Зна ко су Мехмед Спахо, Пуниша Рачић -Зна самостално да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) - Зна да објасни појам интегрално југословенство и да га повеже (нађе примере) са потезима краља Александра у Шестојануарској диктатури -Зна главне карактеристике и значај Устава 1931: Дводомни из 1931 (Сенат) -Зна ко су: Луј Барту, Павле Радић, Ђуро Басаричек, Пуниша Рачић, Мехмед Спахо, Богољуб Јевтић, Сима Марковић -Зна да самостално, критички, течно, хронолошки јасно, опише стање у Југославији 1929-1939 -Зна да опише међународну ситуацију у Европи са фокусом, како су тадашње прилике или неприлике утицале на Краљевину Југославију -Зна ко су: Паја Јовановић, Мирослав Крлежа, Урош Предић,

		Миланковић, Бранислав Нушић, Милош Црњански, Никола Тесла, Исидора Секулић, Слободан Јовановић, Десанка Максимовић, Маихаило Петровић Алас, Стојан Новаковић, Алекса Шантић, Јован Дучић и зашто су значајни -Локална историја-зна ко је Јосип Јехличка, где се налази његова биста у Ужицу и зашто је значајан за наш град (покренуо рад Сокола) -Именује признате верске конфесије: Хришћанство:Православље (СПЦ), Римокатоличку цркву, Протестантску цркву, Исламску и Јеврејску верску заједницу - Зна да повеже верске објекте са конфесијом којој припада (црква-православна, католичка, протестантска, џамија, синагога) -Зна основне чињенице везане за јачање утицаја Италије (рат у Етиопији и криза Друштва народа) и Немачке (аншлус Аустрије-припајање Аустрије Немачкој-1938. и Минхенски споразум-1938.), као и њихово учешће у грађанском рату у Шпанији -Зна да наведе основне чињенице о међународној и унутрашњополитичкој позицији Југославије од 1939-1941.г (преуређење, отварање српског питања, сепаратизам., окружење земаља чланица	у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна да самостално опише карактеристике владавине Милана Стојадиновића (заокруживање унутрашње и спољашње Хрвата, Конкордатска криза, економско окретање ка Немачкој и Италији) -Зна године владавине српских владара у ½ XX века -Зна ко су Михаило Пупин, Милан Ракић, Јован Цвијић, Ксенија Атанасијевић -Зна да наведе области у којима смо имали изузетне успехе, као и три дела по избору -Зна да опише културне домете у Југославији у међуратном периоду -Зна да одржи кратко предавање о изабраној личности (пано, ППТ...) -Уочава на примерима (слике, фотографије) примере традиционалног и модерног - Зна основне карактеристике и када је био Шпански грађански рат (1936-1939) уз помоћ наставника -Зна да опише спољну политику Југославије у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже промене у Европи пред Други св. рат - Зна ко је Невил Чемберлен - Зна да опише процес ширења утицаја Италије и Немачке у предратном периоду, став Француске, Британије (Минхенски споразум) и СССР-а (пакт Рибентроп –Молотов) према томе -Уме да опише своја осећања при посматрању „Гернике“, Пабла	Растко Петровић, Марко Ристић, Бранислав Петронијевић, Иван Мештровић -Даје свој аргументован суд о култури у свету и Југославији у међуратном периоду - Упоређује српско друштво међуратног периода са данашњим - Целовито, критички објашњава ситуацију у Европи и свету од 1935-1939.године, процењујући интересне сфере великих сила (Немачке, Италије, Енглеске, Француске, САД, СССР, Јапана) - Уме да опише позицију (унутрашњополитичку и спољнополитичку) Југославије у овом периоду, уз показивање на карти описаних појава и процеса -Зна ко су Франциско Франко и Пабло Пикасо - Зна на карти, самостално, да покаже промене у Европи пред Други св. рат

		Тројног пакта...) -Зна да опише узроке формирања владе Цветковић-Мачек и последице њеног деловања -Зна ко су Јоаким фон Рибентроп, Вјачеслав Молотов, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Стаљин	Пикаса	
Други светски рат-тотални рат Доминација сила осовине и преломне године 1939-1941-1943 Победа Антифашистичке коалиције Последице рата	Наративна, дијалошка, текстуална, илустративна,демонстративна филм, групни облик, индивидуални, -подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	-Зна главне хронолошке одреднице Другог св. рата: напад на Пољску (1.септембар 1939.), трајање Другог св. рата (1.9.1939-2.9.1945) и време трајања Источног фронта (1941-1945)-повезује са нападом Немачке на СССР -Зна да наведе називе савеза сукобљених у рату (Тројни пакт и Антифашистичка коалиција), ко су њихови чланови, као и да их покаже на карти, уз помоћ наставника - Зна када је САД ушла у Други св рат -Зна дефиницију заробљеничког, сабирног и концентрационог логора - Зна да наведе време када су капитулирали Италија (1943) и Немачка - Дан победе против фашизма (9.мај 1945)-данас Дан Европе и Јапан (2.9.1945)-крај рата -Зна ко су Винстон Черчил, Френклин Рузвелт, Јосиф Висарионович Стаљин-Велика тројица -Зна где су били и када састанци велике тројице у Другом светском рату	- Зна , уз помоћ наставника, да опише и покаже на карти ток Другог св. рата 1939-1941: (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса, капитулација Француске (јун 1940); Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941-само напоменути), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941)) -Зна, уз помоћ наставника, да опише ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битака код Ел Аламејна и Стаљинграда -Зна ко је:Видкун Квислинг и зашто је важан (шта симболизује) - Зна, уз помоћ наставника, да опише у главним цртама војне операције ратне 1943-1945: (инвазија на Сицилију; операција „Оверлорд“-јун 1944-отварање другог фронта у Европи; ослобођење Лењинграда; продор Црвене армије у Источној Европи; капитулација Италије, Немачке, Јапана; коришћење атомске бомбе) и да их, уз помоћ наставника, покаже на карти - Зна ко је Шарл де Гол	-Зна да опише односе Немачке и СССР-а од (1939-1943) (споразума Рибентроп-Молотов, преко заједничког напада на Пољску, преко плана „Барбароса“- и напада Немачке на СССР (22.јун 1941), отварања Источног фронта, плана Немаца да стигну до линије Архангелс-Астрахан, до нафте и везе са средњим истоком, до битке за Москву-када су Немци заустављени; Стаљинградска битка (1942/1943) и опсаде Лењинграда (1941-1944)) -Зна самостално да целовито опише и покаже на карти Други св. рат 1939-1941 (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса,капитулација Француске (јун 1940),; Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941);) - Зна самостално да опише ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битака код Ел Аламејна и Стаљинграда - Целовито, течно, јасно, хронолошки логично и тачно, описује ратне 1943-1945: од војних операција, до преговора између великих сила уз показивање на карти

		(Техеранска конференција, 1943) -Зна да наведе где је други фронт отворен у Европи и да га покаже на карти (искрцавањем савезника на Нормандију 6.6. 1944.) - Зна да објасни појмове: геноцид: (систематско и планско истребљење становништва (друга раса, вера, етничка група)); Културни геноцид; Концентрациони логор; Холокауст -Зна да наведе нова оружја која су се употребљавала у рату: (атомска бомба, носачи авиона, оружја за масовно уништавање људи, вишецевни бацачи, десант...) -На примеру слика (ист.извора) (бомбардованог Београда, Дрездена, Хирошиме и Нагасакија) препознаје рат као зло против човечности за људе и на једној и на другој страни -Зна да наведе основне последице II св.рата -Зна да наведе по избору један логор ван Југославије, а Јасеновац-обавезно -Зна датум бацања атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки (6. и 9. август 1945)	- Описује, уз помоћ наставника, дипломатске активности велике тројице и дефинише интересе великих сила (пре свега Антифашистичке коалиције, као победника у овом рату-„Кримски систем“ (Јалта) (1945-1989)) -Зна да наведе и покаже на карти следеће концентрационе логоре - Мајданек, Треблинка, Матхаузен, Дахау, Јасеновац, Аушвиц, Стара и Нова Градишка, Старо Сајмиште, Јастребарско, Бањица -Уме да кроз анализу ист. извора одреди угао гледања учесника у догађају на појаву холокауста (писма Хилде Шерман-Јеврејке, која је транспортом одведена у логор и спроводника тог истог транспорта Јевреја-Немца Пола Салитера) -Зна да, уз помоћ наставника, попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) -Уме да одржи кратко предавање на теме нпр: Живот људи у гетоу; у опсађеном Лењинграду; у Маутхаузену; Аушвицу; страдање Хирошиме и Нагасакија	: (уз предходно додати битку за Берлин (мај 1945) и подела Немачке, „пацовски канали“) - Зна ко су Двајт Ајзенхауер, Георгиј Константинович Жуков, Хајнрих Химлер, Јозеф Гебелс, фелдмаршал Ервин Ромел -Зна да самостално попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) - Уме да упоређивањем података о Првом и Другом св.рату извлачи закључке (кроз примере: рат као поништавање цивилизацијских вредности, нова оружја-већа смртност цивила; логори смрти, као нова, стравична појава савремене цивилизације; победници и побеђени (подела Немчке, сукоб САД и СССР...), утицај великих сила, праведност-неправедност ратних циљева) -Уме самостално да уради ППТ или пано на тему нпр. Други светски рат; чувене битке Другог светског рата; Главнокомандујући војски у Другом светском рату; последице (биланс) Другог светског рата... - Уме да опише свој лични доживљај холокауста, на основу ист. извора (писма Хилде Шерман, слике из логора, гетоа) или нпр. разлога за бацање атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки или бомбардовање српских градова 1944-те године, бомбардовање уопште
Југославија у Другом светском рату Априлски рат и последице пораза Отпор, устанак и грађански рат	Наративна, дијалошка, текстуална, гледање филма, групни облик, индивидуални, -	- Зна да наведе време трајања рата у Југославији (6.4.1941-15.5.1945) -Зна да опише начин како је одбачен Тројни пакт то јест зашто су организоване	-Зна да, уз помоћ наставника, опише ток Мартовских демонстрација, Априлског рата:; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), бомбардовање Београда, спаљивање Народне	-Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Југославије током 1941. уз показивање реченог на карти и повезивање ратних дешавања на Балкану са ствеким

Југословенско ратиште и завршна фаза рата 1943-1945 Биланс рата и допринос Југославије победи антифашистичке коалиције	подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе годишњи тест	Мартовске демонстрације (демонстрацијама 25-27.март 1941 и војним пучом) - Зна како и када смо поражени од стране Тројног савеза (у Априлском рату (6-18.4.1941), бомбардовање Београда, спаљена је Народна библиотека), зна да опише слабости југословенске војске и зна да објасни појам капитулације на примеру Југославије у Априлском рату, уз помоћ наставника - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже окупациону поделу Југославије 1941 - Зна када и где је створена Независна држава Хрватска-НДХ (1941-1945)-, Ко је њоме владао (колаборационистичке снаге-усташе) и каква је та држава била по својој суштини (геноцидна творевина према Србима, Ромима и Јеврејима) -Зна ко је Душан Симовић - Зна да именује два покрета отпора против окупатора: Југословенска војска у отаџбини (Драгољуб Михаиловић) и Народноослободилачка војска (Јосип Броз Тито) - Зна да наведе главне сличности и разлике између ова два покрета отпора, уз помоћ наставника; ко су вође, идеологија покрета, ко је победио на крају рата -Зна да на фотографијама препозна: Дражу	библиотеке; распад југословенске војске; Југословенска влада у избеглиштву) - Зна ко су: Димитрије Љотић (вођа „Збора“), Боривоје Мирковић -Зна да, уз помоћ наставника, опише Немачку окупациону власт у Србији 1941 -Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије, НДХ, Ужичку републику... - Зна да самостално опише Немачку окупациону власт у Србији 1941. (формирање Владе народног спаса; одмазде по Србији у јесен 1941; наредбу Немаца (о стрељању 100 Срба за једног убијеног и 50 за једног рањеног Немаца, Ужичка република, битка на Кадињачи) -Уме, уз помоћ наставника, да попуни, упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... -Уме да да лично виђење и тумачење потерница, које су Немци издали за Дражом и Титом - Израђује, уз помоћ наставника, семинарски рад: Упоредне биографије Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита -Зна, уз помоћ наставника, да опише ратне 1943-1945 године, (са нагласком на војним операцијама-Вајс I /II (1942/1943); Шварц I /II	токовима рата - Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Србије током 1941. уз показивање реченог на карти - Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије и анализира је са становишта начина расподеле Југославије, интереса околних држава у тој расподели, позицију српског народа у расподели... -Израђује самостално семинарски рад: Упоредне биографије Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита -Уме самостално да попуни упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... - Уме да издвоји сличности и разлике ова два покрета на основу упоредне табеле - Ума да аргументовано, јасно и прецизно бране своје ставове и критикују супротстављене ставове у форми дебате (четници-партизани) -Зна самостално да опише ратне 1943-1945 године и да их покаже на карти -Уме целовито и аргументовано да објасни долазак Тита и КПЈ на власт у Југославији: користећи стечена знања, као и знања о споразумима: Стаљин-Тито 1944. и Черчил-Тито 1944.

		Михаиловића и Јосипа Броза Тита - Зна да објасни шта је АВНОЈ и када су били Прво (1942) и Друго (1943) заседање АВНОЈ-а -Зна хронолошки редослед кључних војних операција 1943-1945 (Козара, Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење земље (1944-1945)) -Зна, уз помоћ наставника, да наведе основне потезе Ј.Б. Тита и комуниста (партизана) у овом периоду како у борби против Немаца тако и у освајању власти у Југославији (подршка Британаца на Техеранској конференцији; подршка комунистичког СССР-а, пристанак краља Петра II да именује Тита за главнокомандујућег свих антифашистичких снага у земљи) - Зна да именује карактер НДХ (геноцидна творевина) и усташког покрета; ко је био вођа (Анте Павелић); зна да су постојали логори смрти у НДХ (за децу Србе, Јевреје, Роме...) и зна да именује Јасеновац и да га покаже на карти - Зна ко су: Драгољуб Дража Михаиловић, Милан Недић, Јосип Бриз Тито, Анте Павелић -Зна да наведе основне	(1943); Београдска операција (октобар 1944); као и преговорима: Тито-Шубашић (Вис и Београд), 1944 и притисак Енглеза на краља ПетраII да призна Тита за главнокомандујућег антифашистичких снага у Југославији,; савезничко бомбардовање српских градова, улазак Црвене армије у Србију; ослобођење Београда; Сремски фронт) и да покаже на карти -Зна да наведе прве органе власти будуће комунистичке Југославије (НОО, НКОЈ-Национални комитет ослобођења Југославије, као и како је текао обрачун са противницима револуције) - Уме да дискутује, аргументовано о позицији четника и партизана при крају рата (ко су непријатељи фашиста, револуције, народа, позиција и утицај Енглеза, СССР-а и Црвене армије...) - Зна да именује логоре смрти: Јасеновац, Стара Градишка, Јадовно, Сајмиште, Бањица и да их покаже на карти -Зна да опише последице Другог св. рата у Југославији - Зна шта је масакр - Израђује самостално ленту времена са најзначајнијим догађајима и личностима за Југославију -Зна да опише геноцид у НДХ, узроке, ток, последице, Анте Павелић, Алојзије Степинац - Уме да уочи и опише поступке усташа у НДХ на основу ППТ презентације Музеја жртава геноцида из Београда „Били су	-Зна ко су: Коча Поповић, Пеко Дапчевић - Има лични и аргументовани став о проблематичним и отвореним питањима Другог св. рата: о „савезничком бомбардовању“ Србије и Црне Горе 1944-те, узроку и последицама, зашто се о томе ћутало после рата, зашто није бомбардована НДХ, зашто Јасеновац није ослобођен, зашто је створен Сремски фронт... -Изражава свој став и мишљење о пристрасности која се испољава по питању броја жртава у Јасеновцу (Наставник упућује ученике на Зборник Музеја жртава геноцида у Београду, Геноцид у XX веку на југословенским просторима) - Уме самостално да упореди геноцид и холокауст у Европи и код нас -Уме самостално да уради мапу ума Други светски рат у Југославији -Уме да упореди Други светски рат у Југославији са Европом и светом

		последице Другог св. рата у Југославији -Препознаје геноцид –као појаву, спроведену у НДХ, на основу ППТ презентације Музеја жртава геноцида из Београда „Били су само деца“ -Израђује, уз помоћ наставника, ленту времена са најзначајнијим догађајима и личностима из Другог св. рата за Југославију -Зна датум ослобођења Југославије (15.мај 1945)	само деца“ - Зна да уз опис последица Другог св. рата у Југославији наведе и одговарајуће примере за то - Уме да, уз помоћ наставника, упореди појаве геноцида и холокауста у Европи и код нас -Уме уз помоћ наставника, да уради мапу ума Други светски рат у Југославији	
Свет после Другог светског рата Послератни свет и његове супротности Европске интеграције – од идеје до реализације	Наративна, дијалошка, текстуална, илустративна, групни облик, индивидуални, - подстицање саморегулисаног учења -ИКТ у настави кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	-Зна да наведе основне карактеристике света после Другог св. рата: Хладни рат (1948-1989); Блоковска подела света: НАТО пакт (1949) и Варшавски уговор (1955); -Зна да наведе основне проналаске после Другог св. рата (пет по свом избору): клонирање, освајање космоса и информатичка револуција; -Зна да наведе дефиницију појма тероризам и на примерима из историје га препознаје - Зна узрок и смисао стварања Организације уједињених нација, 1945.-наставак Друштва народа (1919) и покушај обезбеђивања система колективне безбедности -Зна ко су Мао Цедунг и Махатма Ганди, Владимир Путин -Зна да наведе када је Дан ЕУ (9-мај, да је химна „Ода радости“) и која је химна ЕУ -Зна да објасну суштину	- Зна да са карте прочита ко су чланови НАТО пакта, а ко Варшавског уговора -Зна да објасни појмове: деколонизација, неоколонијализам -Зна да опише процес поделе Немачке 1945 и узроке настанка Берлинског зида (1961-1989) -Зна да наведе најпознатије терористичке нападе; атентат на Џона Кенедија (1963) и 11.септембар 2001. напад на САД??? -Зна да објасни смисао организација: Савета безбедности, УНЕСКО-а и УНИЦЕФ-а -Зна да објасни појам „вето“, као и ко има то право у Савету безбености (повезати са примером одлучивања поводом бомбардовања Србије 1999) -Зна да опише послератну трку у наоружању и њене последице -Зна да наведе примере за деколонизацију (Индија) и неоколонијализам, глобализацију, еколошке проблеме на земљи -Зна ко је Хари Труман	-Зна да дефинише појмове и процесе: антиколонијализам и политику активне мирољубиве коегзистенције (Несврстане, које су углавном чиниле бивше колоније) и „разоружање“ у свету -Зна да објасни оружане сукобе који су избијали после Другог св. рата, а у 2/2 XX века су однели више живота него Други св.рат: примери Корејски рат (1950-1953):Вијетнамски рат (1961-1975) -Зна дефиницију појма тероризма и карактеристичне примере (код нас и у свету), као и ратове против терора ??? (оружани сукоби који су избили у периоду после пада Берлинског зида-Авганистан, Ирак, Алкаида...) -Зна ко су Фидел Кастро, Че Гевара, Нил Армстронг -Зна да објасни суштину уговора у Мастрихту, 1992., проширења ЕУ, да их на карти покаже, - Зна самостално да уради ППТ на тему: Настанак и развој - ЕУ

		функционисања ЕУ, уз помоћ наставника - (слабе унутрашње границе, а јаке спољне; строго контролисани путеви новца; монопол)	-Самостално израђују ППТ о: научним достигнућима у 2/2 XX века; Музика и филм у 2/2 XX... -Зна да, уз помоћ наставника, наведе када је пао Берлински зид и које су његове најзначајније последице -Зна ко су:Никита Хрушчов, Борис Јељцин, Михаил Горбачов, Бил Клинтон, Џорџ Буш -Зна самостално да повеже појаве и објасни их: Пад Берлинског зида и уједињење Немачке (1989) са распадом СССР-а, а тиме и Варшавског пакта, а тиме и демократске промене у Источној Европи	
Југославија после Другог светског рата Нова власт Друштвени, економски, политички и културни развој-главни процеси и проблеми Друштвена криза и пораз Југославије	Монолошка, дијалошка, текстуала, илустративна, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	-Зна да наведе основне чињенице везане за Југословенску револуцију, уз помоћ наставника (1945, успостављање власти на челу са Јосипом Брозом Титом и КПЈ : 29.новембар 1945-проглашење Републике; победа на изборима уз велике притиске, на почетку ослонац на СССР, а потом Сукоб са Информбироом (1948-1956)) -Зна да опише главне карактеристике покрета Несврстаности (кад се јавља, оснивачи и зашто се јавља) - Зна да, уз помоћ наставника, опише послератни процес претварања приватне у државну својину, а потом у друштвену својину. - Зна дефиницију Самоуправљања, када је успостављено (1953 - фабрике радницима) и Аграрне	-Зна да наведе имена послератне Југославије -Зна ко су: Гамал Абдел Насер, Џавахарлал Нехру,Милован Ђилас, Александар Ранковић -Зна да опише претварање приватне у државну, па у друштвену својину (Национализација; Откуп (1945-1955); Колективизација 1949.) - Зна да опише добре стране и слабости самоуправљања -Зна да опише обрачун са грађанском опозицијом крајем рата (убиства, губљење грађанских права, отпуштање са посла, уништавање документације...на примерима:владике Николаја Велимировића, Жанке Стокић, Михаила Миловановића-лок. историја) -Зна да, уз помоћ наставника, опише односе са СССР-ом, после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток	- Зна ко је Марко Никезић -Зна да самостално опише односе са СССР-ом после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток -Уме целовито и критички да пранализира односе Југославије са Истоком и Западом у периоду од 1944-1956. -Уме критички да опише обрачун са „непријатељима револуције“„ мере које су против њих предузимане; национализација у Југославији (1946. и 1948) и повеже је са последицама које имамо данас-наводни повраћај национализоване имовине -Зна ко су: Бранко Ћопић, Борислав Пекић, Тин Ујевић -Анализира позитивне и негативне стране Југословенског периода и Титовог управљања државом -Самостално израђује ППТ на тему „Спорт и култура у СФРЈ“, „Дан младости“, „Споменици

		реформе (земља сељацима) -Зна да наведе поделу Југославије на 6 република и 5 народа и да их покаже на карти Југолавије -Зна ко је Едвард Кардељ - Зна од када до када је Социјалистичка Југославија постојала (од 1945 до 1991), каква је била по својом државном уређењу (федерација 6 република и 5 народа; република са доживотним председником државе) -Зна ко су Иво Андрић, Милош Црњански и зашто су значајни -Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство... - Зна да репродукује дефиницију појмова партија и политичка организација и зна да их препозна на примерима, као и појмове избеглица и емигрант -Зна разлику између једнопартијског и вишепартијског система на примеру Југославије -Зна основне податке о атентату на Зорана Ђинђића,	- Зна да наведе промене државног система (Влада ДФЈ/ФНРЈ/СФРЈ), као и суштину једнопартијског система (1945-1990): КПЈ/СКЈ; СКОЈ -Уме да уочи и опише добре и лоше стране покрета Несврстаних - Зна да наведе самостално, бар три противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство... - Зна које Добрица Ћосић - Зна да опише циљеве и последице Студентских демонстрација 1968. и демонстрација на Косову 1968. и 1981. као и друге облике супротстављања једноумљу: филм, музика - Зна да опише противуречности економског развоја - самоуправљање и животни стандард -Зна да именује најпознатије странке вишепартијског система у Србији од 1990/1991: СПС; СПО; ДС; ДСС; СРС; Г17 + -Зна, уз помоћ наставника, да опише циљеве студенских демонстрација и грађанског отпора 90-их година у Србији - Уме, уз помоћ наставника, да анализира податке из демографских података за 1991. и 2001. годину - Зна ко су: Добрица Ћосић,	револуције“... -Зна да опише главне догађаје 90-их у Југославији, да повеже Дејтонску мировну конференцију, којом су се завршили ратови вођени за распад државе, а као последица ратова оформљен је Суд за ратне злочине у Хагу -Уме самостално да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси -Уме да целовито сагледа демографски губитак српског народа у XX –ом веку - Уме да анализира културно, економско и политичко стање у бившим југословенским републикама кроз анализу дневне штампе, самостално

		када је био и шта се тада десило (2003) - Зна да наведе главне догађаје 90-их: (Економска блокада и санкције Србији и **Ратови у Југославији (1991-1995):** (разбијање и распад Југославије Рат у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, као и сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999.) -Зна ко су: Фрањо Туђман, Слободан Милошевић, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница, Борис Тадић -Уме да прочита податке из демографских података за 1991. и 2001. годину -На датим чланцима из дневних новина, уз помоћ наставника, уме да увиди разлике или сличности у културном, економском и политичком стању у бившим југословенским републикама	Ибрахим Ругова -Уме, уз помоћ наставника, да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси - Уме самостално да уочи и извлачи закључке из демографских табела из 1991. и 2001. године - Уме да анализира културно, економско и политичко стање у бившим југословенским републикама кроз анализу дневне штампе, уз помоћ наставника	

ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије

Циљ наставе географијеје усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у међупростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци наставе географије су вишеструки. Настава географије треба да допринесе:

- Упознавању ученика са сврхом, циљевима и задацима географије за осми разред;
- Развијању сазнајне мотивације и подстицање спремности за учење, вредновање и неговање знања;
- Развијање научне писмености;
- Упознавање улоге и значаја међународних организација за решавање економских, социјалних, културних, и хуманитарних проблема у свету;
- Развијању опште културе и образовања;
- Развијање ставова о превентиви, заштити и унапређењу животне средине.

.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова	Број Часова обраде	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	Увод у Географске садржаје	1	1	
2	Геграфски положај, границе и величина Републике Србије	2	1	Уџбеник, енциклопедије,
3	Природне одлике Републике Србије	26	18	Штампани извори, интернет,
4	Становништво и Насеља	9	5	часови у природи
5	Привреда Републике Србије	13	9	
6	Завичајна географија	6	4	
7	Срби ван граница Србије	6	3	
8	Србија у савременим интеграцијским процесима	3	2	
9	Годишња систематизација наставног градива	2		
	УКУПНО:	68	43	

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ(СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
I Увод у програмске садржаје	**-фронтални**			
II Географски положај, границе и величина Србије -Географски положај, границе и величина Србије	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.1.3**. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	**ГЕ 2.1.3.** препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом **ГЕ 2.1.4.** приказује понуђене географске податке:на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама,линијама,знацима...), графиком, табелом и схемом	**ГЕ 3.1.1.** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
III Природне одлике Србије -Постанак итериторијални распоред главних рељефних целина -Панонски басен *Панонска низија *Јужни обод Панонског басена -Планински рељеф Србије *Планински рељеф Србије и Српско- македонска маса *Динарске планине *Шарске планине, Косовска и Метохијска котлина *Карпатске и Балканске планине -Клима Србије *Климатски елементи и фактори *Климатске области, типови климе и њихове одлике -Воде Србије *Реке црноморског, јадранског и егејског слива *Језера *Термоминералне воде -Земљиште и биљни и животињски свет *Земљиште *Биљни и животињски свет	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.1.3**. препознаје и чита географске и допунске елементе карте **ГЕ 1.4.1.** препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	**ГЕ 2.1.3.** препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом **ГЕ 2.4.1.** описије природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	**ГЕ 3.1.1.** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте **ГЕ 3.4.1.** објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

-Заштита природе *Заштита геонаслеђа, ваздуха, воде, земљишта и биљног и животињског света *Заштићени природни објекти и национални паркови Србије				
IV Становништво и насеља Србије -Становништво: број, густина насељености, природни прираштај -Миграције становништва -Структура становништва -Народи и етничке заједнице у Србији -Насеља	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.3.1.** познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	**ГЕ 2.3.1.** разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	**ГЕ 3.3.1.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
VПривреда Србије -Основне одлике и подела привреде -Пољопривреда *Пољопривреда: природни и друштвени услови за развој, мере за унапређење *гране пољопривреде -Шумарство -Индустрија *Индустрија и рударство *Енергетика и прерађивачке гране тешке индустрије *Лака индустрија -Саобраћај	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	**ГЕ 2.3.2.** именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст	**ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

*Саобраћај: подела, саобраћајна мрежа, услови, перспективе развоја, значај -Трговина *Трговина: унутрашња и спољна, обим и структура извоза и увоза -Туризам *Туризам: подела, услови за развој, туристичке регије и центри, привредни значај и перспективе развоја				
VI Завичајна географија -Појам завичаја, географски положај, величина, простирање и природне одлике -Врсте и типови насеља и становништво завичаја -Главне привредне делатности и гране и перспективе развоја завичаја	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.1.3**. препознаје и чита географске и допунске елементе карте **ГЕ 1.3.1.** познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред **ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	**ГЕ 2.1.3.** препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом **ГЕ 2.1.4.** приказује понуђене географске податке:на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом **ГЕ 2.3.1.** разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	**ГЕ 3.1.1.** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте **ГЕ 3.3.1.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља **ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
VII Срби ван граница Србије -Срби у суседним државама -Срби у дијаспори	**-фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.3.1.** познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	**ГЕ 2.3.1.** разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	**ГЕ 3.3.1.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
VIII Србија у савременим интеграцијским процесима -Интеграцијски процеси у Европи и савременом свету и њихов значај -Сарадња наше земље с другим државама и међународним организацијама	**-фронтални, индивидуални, рад у пару, групни, ИКТ у настави**	**ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	**ГЕ 2.3.2.** именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	**ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности **ГЕ 3.4.2.** објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости

				(опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
Годишња систематизација наставног градива				

Начин остваривања програма

Програмски садржаји географије резултат су захтева времена, најновијих достигнућа у науци и примерени су развојним способностима ученика
Наставне теме су логички распоређене, а обрађују садржаје из регионалне географије и пружају ученицима основна знања за брже и лакше разумевање градива.
Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног) треба предвидети око 60% часова за обраду новог градива и око 40% за друге типове часова, укључујући и излазак у природу. Излазак у природу подразумева посматрања и праћења природних појава и процеса .
Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Избор наставних метода зависи од циља и задатка наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада је препуштен наставнику. Наставници треба да препознају различите нивое знања ученика; да настоје да побољшају квалитет и проверавају резултате учења.
Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

ФИЗИКА

Циљ и задаци

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама,да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима,развијају мотивисаност за учењем и заинтересованост за предметне садржаје,као и да упознају природне појаве и основне законе природе,да стекну основну научну писменост,да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања офизичким појавама кроз истраживање,да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци физике су:

-развијање функционалне писмености,
-упознавање основних начина мишљења ирасуђивања у физици,
-разумевање појава,процеса и односа у природи на основу физичких закона,
-развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања,
-подстицање радозналости,способности рационалног расуђивања,самосталности и критичког мишљења,
-развијање вештине јасног и прецизног истраживања,
-развијање логичког и апстрактног мишљења,
-решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
-развијање способности за примену знања из физике,
-уочавање и разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите,обнове и унапређивања животне средине.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

-разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време,маса,температура,рад,енергија,количина наелектрисања,електрични напон,струја) од оних које су дефинисане интезитетом,правцем и смером (брзина,убрзање,сила,јачина електричног и магнетног поља),
-уме да слаже и разлаже силу,јачину електричног поља...
-разликује различите врсте кретања (транслаторно,осцилаторно,таласно) и да зна њихове карактеристике,
-зна основне карактеристике звука и светлости,
-зна да је брзина светлости у вакуму највећа постојећа брзина у природи,разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
-примењује законе одржања (масе,енергије,количине наелектрисања),
-зна услове за настанак струје и Омов закон,
-прави разлику између температуре и топлоте,
-уме да рукује мерним инструментима,
-користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Лаб. вежбе	Свега
Осцилаторно и таласно кретање	4	3	1	8
Светлосне појаве	7	6	2	15
Електростатика	5	5	/	10
Електрична струја	8	8	3	19
Магнетно поље	4	2	/	6
Елементи атомске и нуклеарне физике	5	3	/	8
Физика и савремени свет	2	/	/	2
Укупно	33	30	5	68

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	- Разговор - Демострације - Огледи - Израда различитих типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења	**1.2.1.** Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.	**2.2.3.** Ученик уме да препозна основне појмове које описује осцилаторно кретање ,зна шта је равнотежни положај, амплитуда, период осциловања...	**3.2.2.** Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно креттање. (однос периода осциловања, фреквенције и броја осцилација код осцилатора, то јест везу периода осциловања и дужине математичког клатна, уме да израчуна вредност периода и фреквенције ако су дати број осцилација и време). **3.2.3.** Ученик зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању (математ.клатна и тега на опрузи), зна да је брзина тела највећа при пролазу кроз равнотежни положај а да је једнака нули кад се налази у амплитудном положају.

				3.2.4. Ученик зна основне физичке величине које описују таласно кретање ,зна шта је таласна дужина и зна да је препозна на графички приказаном таласу, зна да израчуна период и фреквенцију таласа и зна шта је амплитуда таласа. **3.2.5.** Ученик уме да препозна основне особине звука, зна да звук представља механички талас који се простире у свим срединама различитим брзинама.
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	- Разговор - Демострације - Огледи - Израда различитих типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења			**3.2.5.** Ученик уме да препозна особине светлости, зна да светлост представља електромагнетни талас који се простире кроз вакуум брзином који износи 300000km/s и да је то највећа могућа брзина. **3.2.6.** Ученик зна како се прелама и одбија светлост, разуме да је тело видљиво само ако светлосни зраци који падају на тело одбијају се од њега и долазе до ока посматрача, зна закон одбијања светлости, зна да је положај лика предмета у води померен у односу на стварни положај предмета због преламања светлости, зна да лупа, микроскоп и телескоп преламају светлост и да их користимо за увећање лика.
ЕЛЕКТРОСТАТИКА	- Разговор - Демострације - Огледи - Израда различитих типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења	**1.1.2.** Ученик уме да препозна смер деловања електростатичке силе, зна да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана и на основу тога препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно и да ће интеракција бити најјача у случају када су наелектрисана тела међусобно најближа.	**2.4.1.** Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке.(за кол.наелектрисања,електрични потенцијал...)	
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	- Разговор - Демострације - Огледи - Израда различитих	**1.3.1.** Ученик уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале. Пример: Да би струја текла кроз течност она мора бити	**2.3.1.** Ученик зна да разликује електричне проводнике и изолаторе, зна да метали и водени раствори неких супстанција као и гасови при одређеним условима	**3.3.1.** Ученик зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу, зна да се отпорници могу везати редно и паралелно, да се амперметар везује редно а волтметар паралелно у струјно коло..

	типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења	проводна или да струјно коло може да се затвори металним новчићем а не гумицом. **1.4.1.** Ученик уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока, користи уређаје за мерење: амперметре и волтметре и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере. **1.4.2.** Ученик уме да препозна инструменте за мерење јачине струје и напона, препознаје да се јачина струје мери ампереметром а напон волтметром. **1.4.3.** Ученик зна да користи основне јединице за: јачину струје, напон, рад и снагу електричне струје. .	могу да проводе електричну струју. **2.3.2.** Ученик зна називе основних елемената електричног кола(извор струје, прекидач, проводник и отпорник) и зна да их препозна у простом колу. **2.3.3.** Ученик уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно, зна да се за повећање напона користи редна веза, на пример зна да повеже три идентичне батерије како би добио три пута већи напон, зна да се редна веза остварује везивањем позитивног пола једног извора за негативни пол следећег извора, да се паралелна веза остварује везивањем свих позитивни полова у једну тачку а свих негативних у другу. **2.3.4.** Ученик уме да израчуна јачину струје, отпор или напон ако су познате друге две (користи образац I=U/R). **2.3.5.** Ученик уме да препозна топлотне ефекте електричне струје, да може да се користи за грејање. **2.3.6.** Ученик разуме појмове енергије и снаге електричне струје, зна да се електрични уређаји карактеришу електричном снагом која се изражава у киловатима, разуме да потршња електрична енергије зависи од снаге уређаја и времена коришћења и изражава се у KWh. **2.4.1.** Ученик зна да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознак. (јачина струје, напон, снага)	**3.4.2.** Ученик уме да мери јачину струје и напон у електричном колу.

			2.4.3. Ученик уме да користи префиксе мили и кило и уме да да претвара јединице. **2.5.2.** Ученик уме да препозна да се у уређајима и процесима у којима постоји механичко кретање електрична енергија троши на механички рад (електромотор).	
МАГНЕТНО ПОЉЕ	- Разговор - Демострације - Огледи - Израда различитих типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења	**1.1.2.** Ученик уме да препозна смер деловања магнетне силе, зна да стални магнети имају два пола N и S и да магнетно деловање може бити привлачно и одбојно. **1.3.2.** Ученик уме да препозна магнетне ефекте електричне струје, препознаје да се калем кроз који протиче струја понаша као шипкасти магнет, да при престанку протицања струје калем губи магнетна својства.	**2.5.2.** Ученик уме да препозна појаве код којих се електрична струја троши на механички рад (деловање магнетног поља на проводник са струјом).	
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	- Разговор - Демострације - Израда различитих типова задатака - Вршњачко учење - Подстицање саморегулисаног учења			
Физика и савремени свет	- Разговор			

Начин остваривања програма

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ.Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици,ученицима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике.Увођење једноставних експеримената за деминсртирање физичких појава има за циљ враћање огледа у наставу физике,развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама.Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму.Унутар сваке теметске целине ,после поступног и аналитичког излагања,кроз систематизацију и обнављање,врши се синтеуа битних чињеница и закључака,и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање.При обради садржаја сваке теме,на сваком часу део времена се користи за обнављање.
Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса.
При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке сарджаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање.Решавање задатака одвија се кроз три етапе:физичка анализа задатака,математичко израчунавање и дискусија резултата.
Час експерименталних вежби састији се из уводног дела,мерња и записивања резултата мерења.
Битан облик рада су домаћи задаци,који се планирају за час.
Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања,стечених на основу свих облика наставе:демонсртационих огледа,предавања,решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 1.7.1, 1.7.2, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3, 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и *Математичке основе физике* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.
1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.
1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.
2.6.1 Ученик разуме и примењује основене математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност.
2.6.2 Ученик уме да препозна векторске величине.
2.6.3 Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.
2.7.1 Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања и мерења.
2.7.2 Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.
2.7.3 Ученик уме да реализује експеримент по упутству.
3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.
3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.

МАТЕМАТИКА

Циљеви и задаци

Ученике треба оспособити да:

-примењују Талесову теорему у конкретним проблемима,да примењују сличност троуглова,као и примена сличности на правоугли троугао

- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и са две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички;

-одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи једначине и неједначине;

-уоче функционалне зависности и да их приказују на различите начине тј. да схвате појам функције и њеног графика;

-овладају појмом функције упознавањем тј. усвајањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу да цртају и читају разне графике линеарне функције;

-умеју да тумаче податке представљене различитим дијаграмима и табелама;

- умеју да састављају табеле и цртају одговарајуће графиконе-дијаграме разних стања, појава и процеса; умеју да израчунају медијану и да је користе;

- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;

- науче најбитније чињенице о пројекцијама на раван;

- науче елементе и својства геометријских тела (призма, пирамида, ваљак, купа и лопта); умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела;

- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области;

Р/б	Наставна тема	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова вежбе
1.	Сличност троуглова	8	3	5
2.	Тачка,права,раван	12	6	6
3.	Линеарне једначине и неједначине с’једном непознатом	18	6	12
4.	Призма	14	6	8
5.	Пирамида	16	6	10
6.	Линеарна функција	12	5	7
7.	Графичко представљање статистичких података	8	4	4
8.	Систем линеарних једначина са две непознате	12	6	6
9.	Ваљак	10	4	6
10.	Купа	12	4	8
11.	Лопта	6	3	3
12.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8		4+4

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
1.СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА ● Талесова теорема ● Последице Талесове теореме ● Сличност троуглова	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава	-	-	**3.3.6.**уме да примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;
2.ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН ● Тачке и праве; Тачке и равни ● Однос између правих ● Однос међу равнима; Диедар ● Ортогонална пројекција ● Рогаљ; Полиедар	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава	-	-	-
3.ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ ● Линеарна једначина; Еквивалентност једначина ● Решавање и примена линеарних једначина са једном непознатом ● Линеарна неједначина; Еквивалентност неједначина ● Решавање линеарних неједначина са једном непознатом	-фронтални -индивидуални -групни -тематске надеље	**1.2.1.** решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану;	**2.2.1.** решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; **2.2.5.** користи једначине у једноставним текстуалним задацима;	**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; **3.2.5.** користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
4.ПРИЗМА ● Призма - појам и оособине ● Дијагонални пресеци призме	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална	**1.3.4.** влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и уме да их обележи и рачуна њихову површину и запремину);	**2.3.4.**влада појмовима: призма и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су	**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;

●Површина и запремина четворостране призме ● Површина и запремина тростране призме ● Површина и запремина шестостране призме	настава -угледни час	**1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
5.ПИРАМИДА ● Пирамида - појам и особине ●Површина и запремина четворостране пирамиде ● Површина и запремина тростране пирамиде ● Површина и запремина шестостране пирамиде	-фронтални -индивидуални -рад у пару -мултимедијална настава	**1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.4.**влада појмовима: призма и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
6.ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА ● Линеарна функција - основни појмови ● Одређивање вредности функција и цртање графика функције ● Нула функције ● Неке особине графика линеарне функције	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -тематске надеље	**1.2.4.** одреди вредност функције дате таблицом или формулом;	**2.2.4.** уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције;	**3.2.4.** разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;
7.ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА ● Представљање зависних величина табеларно и у координатном систему ● Графичко	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава -тематске надеље	-	-	-

представљање статистичких података у облику дијаграма ● Средња вредност и медијана ●Поређење података са средњом вредношћу				
8.СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ ● Системи две линеарне једначине са две непознате ● Графички приказ система две једначине са две непознате ● Решавање система методом замене ● Решавање система методом супротних коефицијената ● Примена система линеарних једначина	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тематске надеље	-	**2.2.1.** решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате;	**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате;
9.ВАЉАК ● Ваљак - појам и особине ● Осни пресек ваљка ● Површина ваљка ● Запремина ваљка ● Примена површине и запремине ваљка у практичним задацима	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава -тематске надеље	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
10.КУПА ● Купа - појам и особине ● Осни пресек купе	-фронтални -индивидуални -мултимедијална	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;

● Површина купе ● Запремина купе ● Примена површине и запремине купе у практичним задацима	настава -тематске надеље	**1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
11.ЛОПТА ● Лопта - појам и особине ● Површина лопте ● Запремина лопте	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава -тематске надеље	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);

БИОЛОГИЈА

Циљ и задаци биологије у осмом разреду:

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци наставе биологије су:

-стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани

-упознавање еколошких појмова

-образовање за животну средину

-развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине

-усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Понављ.	Вежбе	Провера	УКУПНО
I	Увод	2	1	/	1	4
II	Екологија и животна средина	11	7	/	1	19
III	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине	10	4	4	1	19
IV	Глобалне последице загађивања животне средине	5	2	1	1	9
V	Животна средина и одрживи развој	5	2	4	/	11
VI	Животна средина,здравље и култура живљења	3	1	1	1	6
УКУПНО:						

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
I Увод -услови живота на Земљи -разноврсност живог света	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације -провера и примена знања	1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа	2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама	
II Екологија и животна средина -основни појмови екологије -односи исхране у екосистему -пренос енергије и кружење материје -основни биоми на Земљи	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације -провера и примена знања	1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима 1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи 2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова 2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација 2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота) 2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају	3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози 3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преносе и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) 3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) 3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација
III Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине -разноврсност и структура екосистема -угрожавање и	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације -провера и примена знања -истраживачки	1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)	2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме 2.4.5. препознаје различите биоме и	3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје 3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске

заштита биодиверзитета	рад	1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату	зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају 2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	промене) 3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
IV Глобалне последице загађивања животне средине -глобалне последице загађивања животне средине -нестајање биљних и животињских врста	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације -провера и примена знања -истраживачки рад	1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање,	2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података

		мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак
V Животна средина и одрживи развој -природни ресурси -концепт одрживог развоја -рециклажа -посета природном добру	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације -провера и примена знања -истраживачки рад	1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
VI Животна средина,здравље и култура живљења -савремени начин живота и здравље	-фронтални -индивидуални - групни - рад у пару -ПП презентације	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.4. разуме зашто је важно да се	2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље	3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података

-култура живљења	-провера и примена знања	придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека	човека	3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

Начин остваривања програма (методе и технике)

Садржаји програма наставе биологије који обухватају екологију и заштиту животне средине логички су распоређени у шест тематских целина: Увод, Екологија и животна средина, Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине, Глобалне последице загађивања животне средине,
Животна средина и одрживи развој, Животна средина,здравље и култура живљења.

Наведени садржаји програма, поред основног теоријског приступа, поседују и активан приступ, који је усмерен практичној реализацији заштите животне средине са бројним активностима и пројектима у учионици и у непосредном окружењу. Овако конципиран програм даје велику креативну слободу наставницима и ученицима да га, сходно условима, могућностима и времену реализују.

Улога наставника је да уз примену интерактивне наставе развија одговоран однос према животној средини и усмерава интересовања ученика у покушају да самостално организују активности и реализују пројекте.

Нивои постигнућа знања, вештина и умења ученика захтев су дефинисаних образовних стандарда знања за крај обавезног образовања. Професионално искуство и адекватно ангажовање наставника у раду са ученицима допринеће остваривању захтева дефинисаних образовним стандардима.

Приликом израде планова рада (глобалном и оперативног) треба предвидети 60% часова за обраду новог градива и 40% за друге типове часова.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода као и употребу информационих технологија. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа, психофизичких и менталних способности ученика, расположивих наставних средстава и учила као и опремљености кабинета. Избор облика рада препуштен је наставнику.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете, најновију стручну литературу и да примењује искуства стечена професионалним развојем на акредитованим семинарима из Каталога програма стручног усавршавања Завода за унапређивање образовања и васпитања

ХЕМИЈА

Циљеви:

- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појава, теорија , модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној орјентацији

Задаци наставе хемије

- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

НАСТАВНА ТЕМА	УКУПАН БРОЈ БРОЈ ЧАСОВА	БРОЈ ЧАСОВА ОБРАДЕ	БРОЈ ЧАСОВА УТВРЂИВАЊА	БРОЈ ЧАСОВА ЛАБОРАТОРИЈСКИХ ВЕЖБИ
Неметали, оксиди неметала и киселине	**13**	**6**	**5**	**2**
Метали, оксиди метала и хидроксиди	**8**	**4**	**3**	**1**
Соли	**5**	**3**	**1**	**1**
Електролитичка дисоцијација киселина , база и соли	**3**	**2**	**1**	**0**
Увод у органску хемију	**2**	**1**	**1**	**0**
Угљоводоници	**12**	**7**	**4**	**1**

Органска једињења са кисеоником	**9**	**5**	**3**	**1**
Биолошки важна једињења	**12**	**7**	**4**	**1**
Хемија животне средине	**4**	**2**	**2**	**0**
УКУПНО	**68**	**37**	**24**	**7**

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава хемије остварује се кроз следеће основне облике

- Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- Лабораторијске вежбе
- Коришћење других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе, коришћење интернета....)
- Системско праћење рада сваког појединачног ученика

Врсте активности у образовно- васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима, на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу лабораторијских вежби
- израда самосталних истраживачких радова ученика
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда паноа за учионицу

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ(СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
1. Неметали, оксиди неметала и киселине - водоник - кисеоник - сумпор - азот - угљеник	- примена ИКТ у настави - учење путем тестова - дебата - истраживачки рад - групни рад - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.1.12** у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства растворљивост) као и да та својства опише **ХЕ 1.2.1.** везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене **ХЕ 1.2.2.** да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава **ХЕ 1.2.3.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.2.5.** безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором **ХЕ 1.2.6.**основна и физичка својства оксида, киселина, база и соли **ХЕ 1.2.7.**утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање,	**ХЕ2.1.1.** значење термина: анализа и синтеза, анхидрид, **ХЕ2.2.1.** значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид **ХЕ2.2.2.** да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације **ХЕ2.2.3.** на основу назива оксида, киселина и база састави формулу ових супстанци **ХЕ.2.6.3.*** изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	**ХЕ 3.2.1.** да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула **ХЕ 3.2.2.**хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)

		боја, мирис) **ХЕ 1.6.1.*** безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама **ХЕ.1.6.2.** * изведе експеримент према датом упутству		
2. Метали, оксиди метала и хидроксиди - калцијум - технички метали - легуре - својства метала	- примена ИКТ у настави - учење путем тестова - дебата - истраживачки рад - групни рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.1.12** у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства растворљивост) као и да та својства опише **ХЕ 1.2.1.** везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене **ХЕ 1.2.2.** да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава **ХЕ 1.2.3.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.2.4.**да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења **ХЕ 1.2.5.** безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором	**ХЕ 2.1.7.**у огледима испитује својсва супстанци и податке приказује табеларно или шематски**.** **ХЕ2.2.1.** значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид **ХЕ2.2.2.** да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације **ХЕ2.2.4.** пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења **ХЕ.2.6.1** значење термина: супституција, адиција, изомер **ХЕ.2.6.2** да саставља формуле најважнијих представника класе органских једињења и једначине хемијских реакција супституције **ХЕ.2.6.3.** пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника	**ХЕ 3.1.2.** како је практична примена супстанци повезано са њиховим својствима **ХЕ 3.2.2.**хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

		ХЕ 1.2.6.основна и физичка својства оксида, киселина, база и соли **ХЕ 1.2.10.**безбедно рукујесупстанцама, посуђем и прибором **ХЕ 1.6.1.*** безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама **ХЕ.1.6.2.** * изведе експеримент према датом упутству		
3. Соли - добијање, својства и примена соли	- примена ИКТ у настави - учење путем тестова - дебата - истраживачки рад - групни рад - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.2.4.**да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења **ХЕ 1.2.5.** безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором **ХЕ 1.2.6.**основна и физичка својства оксида, киселина, база и соли **ХЕ 1.2.9.**испита растворљивост соли **ХЕ 1.2.10.**безбедно рукујесупстанцама, посуђем и прибором **ХЕ 1.6.1.*** безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама **ХЕ.1.6.2.** * изведе експеримент према датом упутству	**ХЕ 2.1.4**.да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначина хемијских реакција неутрализације и супституције. **ХЕ2.2.1.** значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид	**ХЕ 3.2.2.**хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) **ХЕ 3.2.4.** да општа своства база зависе од њихове структуре (рекције са киселинама и са киселим оксидима) **ХЕ 3.2.5.**да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре **ХЕ 3.2.6.**изведе реакцију неутрализације **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
4. Електролитичка дисоција-ција киселина, хидросиди и соли - електролитичка дисоцијација	- истраживачки рад - вршњачка едукација - фестивал науке	**ХЕ 1.1.4**.Да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона и те честице се међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе. **ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним	**ХЕ2.2.1.** значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид **ХЕ.2.6.2** да саставља формуле најважнијих представника класе органских једињења и једначине хемијских реакција супституције **ХЕ.2.6.3.** пише једначине хемијских	**ХЕ 3.2.5.**да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе

- pH скала		и јонским једињењима **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ.1.2.8,** докаже кисело-базна свосјтва супстанци помоћу индикатора **ХЕ 1.2.10.**безбедно рукујесупстанцама, посуђем и прибором **ХЕ.1.6.2. *** изведе експеримент према датом упутству	реакција сагоревања угљоводоника	**ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
5. Увод у органску хемију - угљеник и подела органских једињења	- рад у пару	**ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима **ХЕ.1.3.3.**практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу	**ХЕ2.1.1.** значење термина: анализа и синтеза, анхидрид,	
6. Угљоводоници - алкани - алкени - алкини - арени - извори, својства и примена	- учење путем тестова - тематски дан – извори енергије - дебата - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ.1.3.1.**формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.2.**основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара	**ХЕ2.1.2.**значење термина: материја, хомогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп **ХЕ2.3.1.**шта је засићен, незасићен и презасићен раствор **ХЕ.2.6.3.** пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника	**ХЕ3.3.1.**хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ3.3.2.**видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају **ХЕ3.3.3.**пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

		ХЕ.1.3.3.практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу		
7. Органска једињења са кисеоником - алкохоли - карбоксилне киселине - естри	- примена ИКТ у настави - учење путем тестова - тематска недеља - истраживачки рад - групни рад - фестивал науке - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.1.12** у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства растворљивост) као и да та својства опише **ХЕ 1.2.10.**безбедно рукујесупстанцама, посуђем и прибором **ХЕ.1.3.1.**формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.2.**основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.3.**практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу **ХЕ 1.6.1.*** безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама **ХЕ.1.6.2. *** изведе експеримент према датом упутству	**ХЕ 2.1.4**.да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначина хемијских реакција неутрализације и супституције **ХЕ2.3.1.**шта је засићен, незасићен и презасићен раствор **ХЕ.2.6.2** да саставља формуле најважнијих представника класе органских једињења и једначине хемијских реакција супституције **ХЕ.2.6.3.** пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника	**ХЕ.3.1.6.**значење следећих термина: естерификација, сапонификација **ХЕ3.3.1.**хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ3.3.2.**видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају **ХЕ3.3.3.**пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
8. Биолошки важна органска једињења	- групни рад - учење путем тестова	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)	**ХЕ 2.1.4**.да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и	**ХЕ.3.1.6.**значење следећих термина: естерификација, сапонификација

- масти и уља - угљени хидрати - аминокиселине и протеини - витамини	- дебата - истраживачки рад - примена ИКТ у настави - фестивал науке - вршњачка едукација	**ХЕ 1.4.1.*** на наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина **ХЕ 1.4.2.*** примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама **ХЕ 1.6.1.*** безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама **ХЕ.1.6.2.** * изведе експеримент према датом упутству	једначина хемијских реакција неутрализације и супституције **ХЕ 2.4.1.** најважније улоге масти и уља, угљениххидрата и протеина у живим организмима	**ХЕ.3.4.1.** основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине **ХЕ.3.4.2.** основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање /проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
9. Хемија животне средине - загађивачи ваздуха, воде и земљишта - мере заштите животне средине	- тематски дан - дебата - вршњачка едукације - групни рад - примена ИКТ у настави	**ХЕ.1.5.1** значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

Начин и поступак остваривања програма:

- континуирана припрема за часове (добро испланирати сваки час полазећи од оперативних задатака, према њима формулисати циљеве часа и изабрати методе које ће на датом садржају ученицима омогућити да формирају знања и вештине);
- планирање наставе на годишњем и месечном нивоу;
- користити што више активне методе рада које ће и ученику омогућити да буде што активнији и самосталнији у раду;
- подстицати ученике на истразивачки рад у школској лабораторији(хемијском кабинету), што ће омогућити и подстицати развој вестина и способности комуникације, изношења идеја, навођења аргумената, доношења одлука и преузимања одговорности;
- пратити ученичка постигнућа на сваком часу и омогућити им да кроз различите методе проверавања покажу свој напредак у учењу хемије;
- добро осмислити задатке за испитивање ученичких постигнућа и проверити да ли се њима проверава ниво знања прецизиран у опетативним задацима и у којој мери се подстиче формирање целовитог знања, односно формирање система појмова;
- што интересантније изводити наставу хемије, подстицањем критичког мишљења код ученика, и способности извођења закључака, дискутовања , извештавања;
- за објашњавање апстрактних хемијских појмова користити огледе које демонстрира наставник или ученици(уколико у школи не постоје супстанце за извођење огледа и лабораторијских вежби, оне се могу заменити супстанцама које се могу набавити у апотекама, продавницама или их ученици могу донети од куће);

- активности ученика треба планирати према оперативним задацима, наведеним уз сваку тему имајући у виду које способности ученици треба да развију;
- правилно бирати и комбиновати различите облике рада на часу;
- користити стручну литературу, Интернет, што ће ученицимапомоћи да анализирају неку појаву, дискутују, праве извештаје;
- комбиновати разне врсте дидактичких материјала илустрације, слике, графиконе, дијапозитиве;
- у сарадњи са ученицима правити нова наставна средства, повезати решавања рачунских задатака са експерименталним радом;
- упутити ученике на начине правилног извођења закључака, извештавања, понашања у хемијској лабораторији, сређивања радног места и сл;
- формирати код ученика способност доношења одлука у свакодневном животу, упутити их да обрате пажњу од ког произвођача купују неки производ одређеног хемијског састава, при чему треба да имају критички став према рекламним кампањама за производе;
- истаћи на прави начин практичан значај сазнања у хемији за развој технологије и друштва у целини.

ПРЕДМЕТ: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Број часова по теми/ области	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	**Животно и радно окружење**	**6**	• процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; • анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; • образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; • повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима.	• Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику. • Електрична инсталација-опасност и мере заштите. • Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност. • Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.	• Схватио значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу. • Оспособљен да, методом истраживачког рада, открије и препозна предности и недостатке убрзаног развоја технике и технологије. • Кроз употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству схватио значај њихове правилне употребе ради сопствене безбедности и очувања здравља. • Оспособљен да правилно реагује и пружи прву помоћ страдалима од струјног удара. • Зна да препозна енергетски ефикасне уређаје у домаћинству и образложи

					значај њиховог коришћења са становишта рационалне потрошње електричне енергије. • Упознат са занимањима и пословима у области електротехнике и мехатронике.
2.	**Саобраћај**	**6**	• упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; • разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; • користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;	• Саобраћајна средства на електропогон-врсте и карактеристике. Хибридна возила. • Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. • Основи телекомуникација.	• Оспособљен да упореди карактеристике и нагласи предности и недостатке електричних и хибридних саобраћајних средстава у односу на конвенционална. • Разуме концепт здравог и безбедног окружења (вода, ваздух, земљиште) за живот људи са становишта употребе еколошких саобраћајних средстава. • Упознат са електричним и електронским уређајима у саобраћајним средствима, њиховом функцијом и значајем за безбедно одвијање саобраћаја. • Ефикасно и безбедно остварује међусобну комуникацију и сарадњу користећи

					телекомуникационе уређаје и сервисе.
3.	**Техничка и дигитална писменост**	**18**	• класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; • процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; • црта електричне шеме правилно користећи симболе; • користи софтвере за симулацију рада електричних кола; • састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса.	• Основне компоненте ИКТ уређаја. • Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ. • Основни симболи у електротехници. • Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола. • Израда и управљање електромеханичким моделом.	• Оспособљен да самостално чита и тумачи карактеристике компоненти ИКТ уређаја. • Оспособљен да, коришћењем интернета, креира спецификацију рачунарских компоненти потребних за реализацију одређених захтева/послова, поштујући основе пословне комуникације и е-коресподенције. • Упознат са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (*Internet of Things*). • Користи, чита и примењује графички и табеларно приказивање електричних шема. • Препознаје ризике и опасности при коришћењу ИКТ-а и у односу на то одговорно поступа. • Оспособљен да самостално користи софтвере за

					симулацију рада електричних кола. • Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације при изради електромеханичког модела, уме да објасни шта су предности и слабе стране различитих решења и да се определи за боље решење.
4.	**Ресурси и производња**	**20**	• објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; • анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; • разликује елементе кућне електричне инсталације; • повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; • користи мултиметар; • анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; • класификује електронске компоненте на основу намене;	• Електроенергетски систем. • Производња, трансформација и пренос електричне енергије. • Обновљиви извори електричне енергије. Електроинсталациони материјал и прибор. • Кућне електричне инсталације. • Састављање електричних кола. • Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром.	• Упознат са електроенергетским системом наше земље, шта га чини, које су потребе за електричном енергијом, а који потенцијали којима располажемо. • Зна да објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије. • Препознаје значај и предности коришћења обновљивих извора електричне енергије са аспекта заштите животне средине. •Препознаје електроинсталациони материјал и сходно његовим

			• аргументује значај рециклаже електронских компоненти.	• Електричне машине. • Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. • Основни електронике. • Рециклажа електронских компоненти.	својствима саставља струјна кола кућне електричне инсталације на основу задатих шема. • Оспособљен да користи мултиметар. • Упознат са главним деловима, принципом рада и начином одржавања најкоришћенијих електричних апарата и уређаја у домаћинству, с циљем њиховог правилног коришћења. • Оспособљен да класификује електронске компоненте на основу њихове намене. • Разуме значај и користи могућности рециклаже електронских компоненти.
5.	**Конструкторско моделовање**	**18**	• самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; • креира документацију, развије и представи бизнис план производа; • састави производ према осмишљеном решењу;	• Моделовање електричних машина и уређаја. • Огледи са електропанелима. • Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара.	• Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду мини пројекта користећи ИКТ-е. • Оспособљен да самостално/ тимски дефинише задатак у оквиру мини пројекта и представи алгоритам израде

			• састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; • представи решење готовог производа/модела; • процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.	• Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета. • Рад на пројекту: – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела.	производа од идеје до реализације. • Оспособљен да самостално или у групи, у оквиру мини пројекта, креира планску документацију користећи рачунарске апликације. • Оспособљен да самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел, састави струјно коло, састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом. • Оспособљен да самостално открива и решава једноставне техничке и технолошке проблеме применом природних законитости у пракси. • Стекао радне навике, осећај економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата. • Схватио предности тимског рада и међусобне сарадње при реализацији пројекта. • Стекао основне

					предузетничке компетенције. • Оспособљен да одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. • Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени рад. • Оспособљен да самостално представи свој производ у оквиру маркетинга.

Предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	ИСХОД*	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТНЕЦИЈЕ**	МЕСЕЦ										ОБ	УТ	ПР	СВЕГА
				IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	**ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ**	*Изводи разноврсна природна и изведена кретања и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; *Примењује вежбе које подстичу раст и развој и правилно држање тела; *Користи вежбе за развој и усавршавање	**1)Компетенција за учење:** Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе. **7)Предузимљи-вост и оријентација ка предузетништву**Уме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине („јаке стране“)	3										**3**			**3**
2.	**АТЛЕТИКА**		**2)Одговорно учешће у демократском друштву:** Залаже се за солидарност и учествује у хуманитарним активностима	10	7									**7**	**7**	**2**	**16**

3.	**ГИМНАСТИКА**	моторичких способности; *Усвајио знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања; *Навија фер,чува себе и друге; *Разуме сврху и значај вежбања; *Доводи у везу физичко вежбање и здравље; *Примењује хигијенске мере пре,током и након вежбања; *Правилно се храни; *Препознаје врсту повреде; *Користи стечена умења, знања и навике у свакодневним условима живота	**3) Естетичка компетенција:** Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоу потреби естетике.		6	13	12	2						**15**	**11**	**5**	**31**
4.	**ОСНОВЕ ТИМСКИХ И СПОРТСКИХ ИГАРА:** **- ОДБОЈКА** **- РУКОМЕТ** **- КОШАРКА** **- ФУДБАЛ** **- АКТИВНОСТИ ПО ИЗБОРУ**		**4)Комуникација** Ученик користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине. **6) Одговоран однос према здрављу:** Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетар ијанска исхрана). - Уме да пружи прву помоћ. **9) Решавање проблема:** Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. **10) Сарадња:**					10	5	13	9	12		**20**	**24**	**2**	**46**

		и рада; *Чува животну средину током вежбања. **Исходи се односе на све наставне области.**	Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада																
УКУПНО																**47**	**44**	**11**	**102**

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРЕНОСТИ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА: _____
_____

Назив предмета	**ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО**
Циљ	**Циљ** учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред	**Осми**
Годишњи фонд часова	**34 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
- унесе и мења податке у табели; - разликује типове података у ћелијама табеле; - сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; - користи формуле за израчунавање статистика; - представи визуелно податке на одговарајући начин; - примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштампа; - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; - разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; - разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; - разуме везу између ризика на интернету и кршења права; - објасни појам "отворени подаци"; - успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; - унесе серију (низ) података; - изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте,...); - графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); - унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; - изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање,...); - изврши анализе које укључују статистике по групама; - сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; - сарадднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; - самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима;	**ИКТ**	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Груписање података и израчунавање статистика по групама. Визуелизација података - израда графикона. Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. Рачунарство у облаку - дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу Отворени подаци.
	РАЧУНАРСТВО	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Јупутер, Octave, P,...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте,...). Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање,...). Груписање података и одређивање статистика за сваку групу.
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	Онлајн упитник (креирање - типови питања, дељење - нивои приступа и безбедност).

- креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; - поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.		Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). Отворени подаци. Инфографик. Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.

Б. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД **1. Упознавање садржаја програма и начина рада**	• Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; • Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.	• моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; • моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	• Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитель) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.
II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА **2. Човек - икона Божја и свештеник твари** **3. Хришћанско схватање личности** **4. Грех као промашај човековог назначења** **5. Новозаветне заповести Божије** **6. Слобода и љубав у хришћанском етосу**	• Продубити код ученика знање о човеку као икони Божијој у свету; • Развити свест код ученика о неопходности живота у заједници; • Развити свест код ученика да је грех злоупотреба слободе; • Омогућити ученицима основ за разумевање хришћанског појма слободе; • Подстаћи ученике на узајамну љубав и поштовање; • Подстаћи ученике на стално преиспитивање свог живота.	• моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. • моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. • бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. • моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; • моћи да разликује слободу од самовоље; • моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; • бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; • моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; • моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	• Човек - икона Божја и свештеник твари • Хришћанско схватање личности • Грех као промашај човековог назначења • Две велике заповести о љубави • Слобода и љубав у хришћанском етосу	**Врсте наставе** Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • **теоријска настава (32 часова)** • **практична настава (2часа)** **Место реализације наставе** • Теоријска **настава се реализује у учионици;** • Практична настава се **реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;** **Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе** • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и
III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС **7. Хришћански подвиг** **8. Подвизи Светитеља** **9. Пост** **10. Хришћанске врлине** **11. Евхаристијски поглед на свет**	• Омогућити ученицима основ за правилно разумевање хришћанског подвига; • Упутити ученике на смисао подвига светитеља; • Објаснити ученицима начин, смисао и циљ поста; • Упознати ученике са Житијима Светих; • Развити евхаристијски етос код ученика.	• моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; • моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; • моћи да објасни кад и како се пости; • моћи да увиди смисао и значај поста; • бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; • бити подстакнут да развија хришћанске врлине; • бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; • бити подстакнут да чита Житија Светих; • бити подстакнут да заснује свој	• Хришћански подвиг • Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге • Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) • Основне хришћанске врлине • Евхаристијски поглед на свет	

		однос према Богу на захвалности.		информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
IV – ЛИТУРГИЈА **12. Молитва - лична и саборна** **13. Црква је Тело Христово** **14. Божанствена Литургија (опис тока литургије)** **15. Литургијски простор (делови храма)** **16. Освећење времена**	• Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; • Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); • Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; • Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа	• моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; • бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; • моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; • моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; • моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; • моћи да препозна неке од елемената Литургије; • моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; • моћи да наведе најважније делове	• Молитва - лична и саборна • Црква је Тело Христово • Божанствена литургија - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) • Литургијски простор (делови храма)	

	• Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; • Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; • Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	храма и препозна њихову богослужбену намену. • моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; • бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;	• Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни, недељни и годишњи богослужбени круг)	**Евалуација наставе** Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; **Оцењивање** Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; **Оквирни број часова по темама** Увод – **1** Човек је икона Божија – **6** Подвижничко-евхаристијски етос – **7** Литургија – **9** Царство Божије – **8** Евалуација – **1+2**
V - ЦАРСТВО БОЖИЈЕ **17. Царство Божије – циљ стварања** **18. Живот будућег века** **19. Сведоци Царства Божијег** **20. Обожење – циљ хришћанског живота** **21. Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...)** **22. Икона – прозор у вечност**	• Објаснити ученицима да је Царство Божије крајњи циљ историје; • Указати ученицима на повезаност између васкрсења мртвих и Царства Божијег; • Објаснити ученицима појам обожења указујући им на библијски опис Преображења Господњег; • Развијање свести ученика да је Литургија икона Царства Божјег; • Упознати ученике са сведочанствима присуства Божијег у овом свету (чуда, мошти...); • Предочити ученицима	• моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; • моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; • моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; • моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; • бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. • моћи да преприча догађај Преображења Господњег; • моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа • моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама,	• Царство Божије – циљ стварања • Васкрсење мртвих и живот будућег века • Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег • Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима • Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) • Икона – прозор у вечност	
	улогу Цркве у свету; • Пружити ученицима основно знање о икономији Духа Светога; • Упознати ученике са иконографијом као изразом есхатолошког стања света и човека.	исцељењима... • моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; • моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; • бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.		

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљеви и задаци

Грађанско васпитање у осмом разреду је обавезан изборни програм у другом образовном циклусу. Циљ је проширивање сазнања о дечјим правима, обавезамаи развијању квалитетнијег демократског мишљења иразвоја демократске личности.

Задаци:

Упознавање и проширивање знања о правима детета

Упознавање са местом, улогом институција које се баве унапређивањем положаја деце у Републици Србији

Разумевање места, улоге и одговорности државе, породице и детета у унапређивању положаја детета у друштву.

Разумевања и улоге медија у савременом друштву.

НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Увод (2) (представљање циљева изучавања предмета) -улога младих у друштву	-Увод у тематику -радионице -разговор	Поглед уназад, подсећање на научено и сазнање о новом
Деца у савременом свету (18) -улога деце у савременом свету -обавезе и права деце -друштвено-користан рад	Групни рад Групне акције у школи Групне акције ван школе Индивидуални рад	Стварање слике осопственом месту и улози због унапређења положаја детета, самим тим развијање квалитетније демократске личности
Медији у савременом друштву (11) -улога медија у савременом друштву -хуманитарни рад -корист медија	Групне акције у школи (Ђачки парламент) Вршњачка едукација Групне акције ван школе Индивидуални рад	Разумевање улоге и значаја медија у друштву, стварање квалитетније слике детета кроз, и у медијима
Завршни део (3) -осврт на научено и будућа примена	Трибине Дебате Осврт на урађено и научено	Развиајње демократске мисли и личности

РУСКИ ЈЕЗИК

У VIII разреду тежиште наставе је на разумевању и усменом изражавању. Настава се реализује паралелно у сва четири подручја: слушање и разумевање, усмено изражавање, читање и писмено изражавање. Уџбеници постају извор активности и морају бити праћени употребом аутентичних материјала, а учионица постаје простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан.

-овладава реченичним оквиром;
-правилно употребљава генитивске посесивне фразе;
-прирећује интервјуе
-користи кратке писане контактне форме;
-приповедање бајки;
-извођење позоришног комада;
- употребљава претерит јаких и слабих глагола -прича о догађајима и аргументује ставове користећи једноставне изразе и реченице;
-једноставним језичким средствима да информације о себи, својој породици, окружењу, школи, друговима
-води разговор о плановима за летњи распуст -изражава допадање или не допадање;
-тражи објашњење кад нешто не разуме;
-преводи усмено или писмено кратке поруке у складу са потребама комуникације.
-препознаје основне граматичке категорије и може да прави поређења са матерњим језиком.

Задаци:

-ученик богати себе упознајући другог
-ученик развија радозналост и истраживачки дух
-ученик овладава комуникативним вештинама и развија способности и методе учења страног језика
-ослањајући се на искуства стечена учењем првог страног језика,ученик поспешује стицање вишејезичке и вишекултуралне компетенције
-ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика
-ученик стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама.;
-ученик продубљује фонетски, лексички, граматички и правописни минимум у комуникацијским ситуацијама и у контексту;

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ		Број часова		
		обрада	**утврђивање, понављање, говорне и писане вежбе, примена знања, провера, систематизација**	**укупно**
1.	Снова за партой	3	6	**9**
2.	Годовой круговорот	3	6	**9**
3.	Родительский дом – начало начал	3	8	**11**
4.	Зимние радости	3	5	**8**
5.	Кто в Москве не бывал, красоты не видал	4	5	**9**
6.	У кого что болит, тот о том и говорит	3	9	**12**
7.	Едем на экскурсию! Ура!	4	6	**10**
	СВЕГА	**23**	**45**	**68**

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Циљ и задаци

Циљ

изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавањес начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету иукорењености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како дасагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене исложене садашњости.

Задаци

предмета су да ученици, кроз наставу усмерену ка упознавању с различитим елементима свакодневног живота, каошто су односи у породици, исхрана, образовање, дечје игре, забава, станишта, одевање итд, уоче њихову условљеностисторијским процесима и догађајима. Концепција наставе овог изборног предмета нагласак ставља на упознавање сосновним елементима свакодневног живота у прошлости Србије, Југоисточне Европе, Средоземља и Европе у целини, снамером да се уоче њихови заједнички именитељи и упознају различитости које постоје у датом историјском контексту,као и у односу на савремено доба у којем ученик живи. Подстицањем радозналости, креативности и истраживачког духа упроучавању овог предмета, ученици треба да се оспособе да формирају јаснију слику о прошлим временима, да овладају елементарним процедурама прикупљања историјске грађе, као и да развију критички однос према њој.

Ред.бр.н теме	Назив наставне теме	Бр. часова по теми
I	Увод	2
II	Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад	4
III	Свакодневни живот у Европи и свету од краја XIX до краја XX века	14
IV	Свакодневни живот код Срба од краја XIX до краја XX века	14

Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
Језик: - Граматика: *падежи *језик *Вукова реформа *глаголски облици *лексика	**Разговор,** Индивидуални, фронтални	-правилно употребљава падеже -разликује књижевни и народни језик -зна да наброји дијалекте -зна дела која је објавио Вук Стефановић Караџић -зна правилно да их употреби у реченици (осим имперфекта) -зна синониме и хомониме -уме да се служи речником непознатих речи		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
ГРАМАТИКА **<u>Глаголски облици</u> (Садашње просто време,Садашње трајно време, Прошло просто време,Будуће просто време –будући планови и намере-going to,Садашњи перфекат, used to)** **<u>модални глаголи</u> (should, shouldn't, must, mustn't, have to, don't have to, needn't)** **<u>Изрази за количину</u>** **<u>Број и род именица</u>** Mouse – mice Child – children Cat – Tom cat	презентација наставних садржаја интерактивно учење препознавање и примена граматичких садржаја рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице утврђивање и систематизација путем штампаног материјала, радне свеске и мини тестова квиз (Асоцијација)	-разумевање текстова и упутстава и реаговање на одговарајући начин - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи, - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника) - обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима, - уколико не зна појам на страном језику, покушава да је

Lion – lioness Host : Hostess **Односне заменице** (who, what, which, that) **Question tags** He is here, isn't he? **Први и други тип кондиционала** He will study, if he wishes to. He would study if he wished to. **Заменице** **Possessive Pronouns (mine)** **Personal pronouns (you)** **Reflexive pronouns (myself)** **Demonstrative pronouns (this)** **Interrogative pronouns (whose)** **Relative pronouns (that, which)** **Distributive pronouns (either)** **Indefinite pronouns (all, one)** **Индиректни говор** **(наредбе, молбе, савети)** **придеви (компарација, присвојни придеви, радни и трпни придев)** **Заменице(Неодређена заменица ONE/ONES)** **Предлози за место и време** **Прилози (прилози за количину, прилози фреквенције)** **Условне реченице (први, дриги и трећи тип – If/Unless)** **Управни говор** **Пасивни облик реченице (сва садашња, прошла и будућа времена)**	корелација и позивање на стечено знање из граматике матерњег језика начини реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала допунска и додатна настава - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица. - исказивање изреченог трећој особи, - исказивање једноставне усмене поруке; - савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице	изрази мимиком док не добије помоћ од друга или наставника, -интерпретација и практична примена стечених знања -упознавање , представљање себе и других -изражавање припадности --исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови унутар познате реченице
ВОКАБУЛАР И ИЗГОВОР **Вођење сопственог речника** (писање нових речи по новим насловима и текстовима који се изучавају) **Подела по врстама речи** **Глаголи (**инфинитив, прошло време, партицип) **Именице** **Придеви** **Предлози** **Упитне речи**	читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио записа симулација дијалога	- Уме да нађе задату реч на страном језику у свом речнику или у штампаном издању, - Уме да нађе синоним задате речи на страном језику, - Тражи одговарајући израз са матерњег на израз у страном језику - Исправља друга уколико погреши

Имитирање изговора говорника којима је енглески језик матерњи, а долазе из различитих делова света (нагласак – Аустралија, Америка, Канада, Велика Британија)	именовање научених појмова и израза уз често групно понављањ драмска игра, рад у пару симулација ситуација, рад на групном пројекту примена аудио и видео записа индивидуална и групна анализа текста припрема питања у вези са прочитаним или одслушаним текстом препричавање прочитаног текста	
ЧИТАЊЕ И СЛУШАЊЕ СА РАЗУМЕВАЊЕМ **Разумевање краћег текста** (уџбеник или додатни материјал) **Краћи дијалози до 10 реплика** **(питања и одговори)**	дискусија вежбе слушања, повезивање предмета са сликом израда постера на задату тему поступање по датом задатку слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио траке драмска игра, рад у пару симулација ситуација, рад на групном пројекту симулација дијалога именовање научених појмова и израза уз често групно понављање читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке	- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту, - Уме да користи вербална и невербална средства изражавања, - Уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер) - може да употреби реч сличног значења или приближног уместо непознате.
ПИСАЊЕ И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ **Попуњавање краћих текстова** (радни листови...) **Тестови** (граматичке целине, вокабулар) **Диктати (** познати текстови**)**	диктати преписивање текстова правила интерпункције и правописа кратки описи коришћење интернета и других средстава писмене комуникације подстицање креативности кроз писање кратких песама и причица - игрица размене писаних порука	- Правилно пише страну реч, - Уме да у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода, - Уме да попуњава краћу анкету везану за обим вокабулара који поседује, - Уме да попуњава реченицу везану за познату фразу, - Уме да попуњава реченицу везану за граматичку целину која се изучава
КОНВЕРЗАЦИЈА **Драматизација (**скечеви везани за претходно учену целину) **Питања и одговори** (текстови из уџбеника) **Препричавање текста** (познати текст из уџбеника)	коришћење припремљеног текста за разговор, коришћење интернета у сврху тражење фотографија и текста на задату тему рад у Power Point-у, припрема питања и одговора уз консултацију са наставником	Разумевање и давање једноставних упутстава и команди, Молбе и изрази захвалности, Преноси трећој особи основно значење исказаног у оквиру набројаних комуникативних функција, - тражење и давање обавештења; - описивање и именовање предмета; - изражавање припадности;

		- препознавање историјских појмова - описивање филмова или прочитане књиге

ИСТОРИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или за ученике који су били одсутни са часова и за оне који желе даутврде своје знање са циљем,разумевања,препознавања отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања умења и вештина из наставног градива.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
Свет у другој половини 19-ог и почетком 20 века 1	Помоћу уџбеника и историјске карте утврдити основне чињенице везане за прилике у свету у овом периоду	Налази се у школском програму		
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата 2	Обнова појма „Источно питање“, разумевање положаја Србије и других балканских држава у окружењу великих сила	Налази се у школском програму		
Први светски рат и револуција у Русији 1	Користећи уџбеник и историјску карту утврдити чињенице основног и средњег нивоа о свету у Великом рату	Налази се у школском програму		
Србија и Црна Гора у Првом светском рату 1	Усвајање знања, уочавање узрочно-последичних веза, примена стечених знања, коришћење карте	Налази се у школском програму		
Свет између Првог и Другог светског рата 1	Усвајање појмова основног и средњег нивоа помоћу уџбеника и карте	Налази се у школском програму		
Југословенска краљевина 1	Усвајање појмова основног и средњег нивоа помоћу уџбеника и карте, припрема за полагање завршног испита	Налази се у школском програму		
Други светски рат –	Усвајање појмова основног и	Налази се у школском програму		

Тотални рат 1	средњег нивоа помоћу уџбеника и карте, припрема за полагање завршног испита			
Свет после Другог светског рата 2	Усвајање појмова основног и средњег нивоа помоћу уџбеника и карте, припрема за полагање завршног испита	Налази се у школском програму		

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

- Боље разуневање и сазнање о природним и и географско-економским одликама Републике Србије
- Постизање бољег општег успеха из предмета

Теме:

1. Природне одлике републике србије – 4 часа
2. Становништво и насеља – 1 час
3. Привреда републике србије – 4 часа

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ГРАНИЦЕ СРБИЈЕ	-слушање -питања и одговори -упоређивање -објашњавање	**ГЕ 1.1.3**. препознаје и чита географске и допунске елементе карте		
ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-слушање -питања и одговори -упоређивање -објашњавање	**ГЕ 1.1.3**. препознаје и чита географске и допунске елементе карте **ГЕ 1.4.1.** препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе		
ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-слушање -питања и одговори -упоређивање -објашњавање	**ГЕ 1.3.1.** познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред		
ПРИВРЕДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-слушање -питања и одговори -упоређивање -објашњавање	**ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране		

ФИЗИКА

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	- Разговор - Демострације - Израда једноставнијих задатака - Вршњачко учење	**1.2.1.** Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.	**2.2.3.** Ученик уме да препозна основне појмове које описује осцилаторно кретање,зна шта је равнотежни положај, амплитуда, период осциловања...	
ЕЛЕКТРОСТАТИКА	- Разговор - Демострације - Израда једноставнијих задатака - Вршњачко учење	**1.1.2.** Ученик уме да препозна смер деловања електростатичке силе, зна да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана и на основу тога препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно и да ће интеракција бити најјача у случају када су наелектрисана тела међусобно најближа.	**2.4.1.** Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке.(за кол.наелектрисања,електрични потенцијал...)	
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	- Разговор - Демострације - Израда једноставнијих задатака - Вршњачко учење	**1.3.1.** Ученик уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале. Пример:Да би струја текла кроз течност она мора бити проводна или да струјно коло може да се затвори металним новчићем а не гумицом. **1.4.1.** Ученик уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока, користи уређаје за мерење: амперметре и волтметре и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере. **1.4.2.** Ученик уме да препозна инструменте за мерење јачине струје и напона, препознаје да се јачина струје мери ампереметром а напон волтметром. **1.4.3.** Ученик зна да користи основне јединице за: јачину струје, напон, рад и снагу електричне струје.	**2.3.1.** Ученик зна да разликује електричне проводнике и изолаторе, зна да метали и водени раствори неких супстанција као и гасови при одређеним условима могу да проводе електричну струју. **2.3.2.** Ученик зна називе основних елемената електричног кола(извор струје, прекидач, проводник и отпорник) и зна да их препозна у простом колу.	

МАГНЕТНО ПОЉЕ	- Разговор - Демострације - Израда једноставнијих задатака - Вршњачко учење	**1.1.2.** Ученик уме да препозна смер деловања магнетне силе, зна да стални магнети имају два пола N и S и да магнетно деловање може бити привлачно и одбојно. **1.3.2.** Ученик уме да препозна магнетне ефекте електричне струје, препознаје да се калем кроз који протиче струја понаша као шипкасти магнет, да при престанку протицања струје калем губи магнетнасвојства.		

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 1.7.1, 1.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.

1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.

1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.

МАТЕМАТИКА

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	**средњи**	**напредни**
Сличност троуглова	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава	-	-	**3.3.6.**уме да примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;
Тачка,права,раван Тачка, права и раван,диедар, Ортогонална пројекција	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава	-	-	-
Линеарне једначине и неједначине с'једном непознатом Решавање и примена једначине	-фронтални -индивидуални -групни -припрема за тематске надеље	**1.2.1.** решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану;	**2.2.1.** решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; **2.2.5.** користи једначине у једноставним текстуалним задацима;	**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; **3.2.5.** користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
Призма	-фронтални	**1.3.4.** влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у	**2.3.4.**влада појмовима: призма и пирамида, рачуна њихову површину и	**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде,

P и V призме	-индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава -припрема за угледни час	реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и уме да их обележи и рачуна њихову површину и запремину); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Пирамида P и V пирамиде	-фронтални -индивидуални -рад у пару -мултимедијална настава	**1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.4.**влада појмовима: призма и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Линеарна функција график функције	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -припрема за тематске надеље	**1.2.4.** одреди вредност функције дате таблицом или формулом;	**2.2.4.** уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције;	**3.2.4.** разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;
Графичко представљање статистичких података	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље			
Систем линеарних једначина са две непознате	-фронтални -индивидуални -рад у пару	-	**2.2.1.** решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате;	**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате;

	- припрема за тематске надеље			
Ваљак Р и V ваљка	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Купа Р и V купе	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца; **1.4.4.** при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу;	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Лопта Р и V лопте	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље	**1.3.5.** влада појмовима:купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); **1.4.1.** користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; **1.4.2.** претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање; **1.4.3.** користи различите апоене новца;	**2.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; **2.4.1.** пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; **2.4.2.** претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; **2.4.3.** дату величину искаже приближном вредношћу	**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);

		1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;		

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања,препознавања,отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВН НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Екологија и животна средина	-рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања	1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима 1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)		
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине	-рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања	1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења		
Глобалне последице загађивања животне средине	-рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања	1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта		
Животна средина	-рад на тексту	1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста,		

и одрживи развој	-демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања	сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења		

ХЕМИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ(СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
1. Неметали, оксиди неметала и киселине - водоник - кисоник - сумпор - азот - угљеник	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.1.12** у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства растворљивост) као и да та својства опише **ХЕ 1.2.1.** везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене **ХЕ 1.2.2.** да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава		

2. Метали, оксиди метала и хидроксиди - калцијум - гвожђе - бакар - алуминијум - реакција неутрализације	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.1.12** у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства растворљивост) као и да та својства опише **ХЕ 1.2.1.** везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене **ХЕ 1.2.2.** да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава **ХЕ 1.2.3.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.2.4.**да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења **ХЕ 1.2.5.** безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором		
3. Соли - добијање, својства и примена	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињенима **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор. **ХЕ 1.2.4.**да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења **ХЕ 1.2.5.** безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором **ХЕ 1.2.6.**основна и физичка својства оксида, киселина, база и соли **ХЕ 1.2.9.**испита растворљивост соли		
4. Електролитичка дисоцијација киселина, хидросида и соли - дисоцијација киселина, база и соли	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.4**.Да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона и те честице се међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе. **ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињенима **ХЕ 1.1.8**.значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со и индикатор		

5. . Угљоводоници - физичка и хемијска својства угљоводоника	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.5**.тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињенима **ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ.1.3.1.**формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.2.**основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.3.**практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу		
6. Органска једињења са кисеоником - реакције алкохола и карбоксилних киселина	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.6**.квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације **ХЕ 1.2.10.**безбедно рукујесупстанцама, посуђем и прибором **ХЕ.1.3.1.**формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.2.**основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ.1.3.3.**практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу		

7. Биолошки важна органска једињења	- индивидуални рад - рад у пару - вршњачка едукација	**ХЕ 1.1.2.** утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) **ХЕ 1.4.1.*** на наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина **ХЕ 1.4.2.*** примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама		**ХЕ.3.1.6.** значење следећих термина: естерификација, сапонификација **ХЕ.3.4.1.** основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине **ХЕ.3.4.2.** основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање /проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
Језик: - Граматика: *падежи и глаголски облици *гласовне промене *акценат *лексика *правопис **Књижевност**	Индивидуални, фронтални , разговор, рад у пару, групни, метода рада на тексту			-познаје главна значења и уме да их објасни -уме да их препозна, објасни и именује -зна акценатску норму -уме да одреди значења непознатих речи и фразеологизама на основу састава и контекста -зна и доследно примењује правописну норму -издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

За додатни рад од V до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за енглески језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање енглеског језика.
Ове године ученици ће узети учешће на такмичењима, стога треба уз
очигледну афекцију према језику, градити и такмичарски дух. Што се тиче самог језика, треба у почетку дати акценат на граматику, али никако представљена као систем, изоловано и ван контекста, већ унутар језичких структура у којима се и остварује њена функција.

НАСТАВНА ТЕМА И САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
ГРАМАТИКА **Глаголски облици (Садашње просто време,Садашње трајно време, Прошло просто време,Будуће просто време –будући планови и намере-going to,Садашњи перфекат, used to)** **модални глаголи (should, shouldn't, must, mustn't, have to, don't have to, needn't)** **Изрази за количину** **Број и род именица** Mouse – mice Child – children	презентација наставних садржаја интерактивно учење препознавање и примена граматичких садржаја рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице утврђивање и систематизација путем	-разумевање текстова и упутстава и реаговање на одговарајући начин - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи, - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника) - обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима,

Cat – Tom cat Lion – lioness Host : Hostess **Односне заменице** (who, what, which, that) **Question tags** He is here, isn't he? **Први и други тип кондиционала** He will study, if he wishes to. He would study if he wished to. **Заменице** **Possessive Pronouns (mine)** **Personal pronouns (you)** **Reflexive pronouns (myself)** **Demonstrative pronouns (this)** **Interrogative pronouns (whose)** **Relative pronouns (that, which)** **Distributive pronouns (either)** **Indefinite pronouns (all, one)** **Индиректни говор** **(наредбе, молбе, савети)** **придеви (компарација, присвојни придеви, радни и трпни придев)** **Заменице(Неодређена заменица ONE/ONES)** **Предлози за место и време** **Прилози (прилози за количину, прилози фреквенције)** **Условне реченице (први, дриги и трећи тип – If/Unless)** **Управни говор** **Пасивни облик реченице (сва садашња, прошла и будућа времена)**	штампаног материјала, радне свеске и мини тестова квиз корелација и позивање на стечено знање из граматике матерњег језика начини реализације уз помоћ визуелног и аудио материјала допунска и додатна настава - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица. - исказивање изреченог трећој особи, - исказивање једноставне усмене поруке; - савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови рад у пару групни рад на задату тему израда пројеката израда паноа приближавање граматичких садржаја из угла свакодневнице	- уколико не зна појам на страном језику, покушава да је изрази мимиком док не добије помоћ од друга или наставника, -интерпретација и практична примена стечених знања -упознавање , представљање себе и других -изражавање припадности --исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови унутар познате реченице
ВОКАБУЛАР И ИЗГОВОР **Имитирање изговора говорника којима је енглески језик матерњи, а долазе из различитих делова света (нагласак – Аустралија, Америка, Канада, Велика Британија)** **Говорне вежбе** **(брзалице, препричавање непознатог, управо прочитаног текста)**	читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио записа симулација дијалога	- Уме да нађе задату реч на страном језику у свом речнику или у штампаном издању, - Уме да нађе синоним задате речи на страном језику, - Тражи одговарајући израз са матерњег на израз у страном језику - Исправља друга уколико погреши

	именовање научених појмова и израза уз често групно понављање драмска игра, рад у пар примена аудио и видео записа индивидуална и групна анализа текста припрема питања у вези са прочитаним или одслушаним текстом препричавање прочитаног текста	
ЧИТАЊЕ И СЛУШАЊЕ СА РАЗУМЕВАЊЕМ **Гледање видео материјала са енглеским поднасловом (филмови, видео записи – историја, географија)** (додатни материјал) **Краћи дијалози до 10 реплика** **(питања и одговори)** **Издвајање кључних информација после слушања текста** **Разумевање и одговарање на усмене поруке (** давање наредбе или извршавање)	дискусија вежбе слушања, повезивање предмета са сликом израда постера на задату тему поступање по датом задатку слушање и реаговање на упутства наставника или са аудио траке драмска игра, рад у пару симулација ситуација, рад на групном пројекту симулација дијалога именовање научених појмова и израза уз често групно понављање читање наглас вежбе са акцентовањем вођење сопственог речника провера речи рад у пару (дијалог) вежбања са захтевом отклањања грешке	- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту, - Уме да користи вербална и невербална средства изражавања, - Уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер) - може да употреби реч сличног значења или приближног уместо непознате.
ПИСАЊЕ И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ **Попуњавање текстова** (песме, упитник...) **Тестови** (*online* граматичке целине, вокабулар) **Квизови и анкете** (*online* – *BRAINSTER* или на часу)	диктати преписивање текстова правила интерпункције и правописа кратки описи коришћење интернета и других средстава писмене комуникације подстицање креативности кроз писање кратких песама и причица - игрица размене писаних порука	- Правилно пише страну реч, - Уме да у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода, - Уме да попуњава крађу анкету везану за обим вокабулара који поседује, - Уме да попуњава реченицу везану за познату фразу, - Уме да попуњава реченицу везану за граматичку целину која се изучава - Писање дневника
КОНВЕРЗАЦИЈА **Дебата** дискусија на задату тему (дијалог или у групи) **Драматизација (**скечеви везани за претходно учену целину)	коришћење припремљеног текста за разговор, коришћење интернета у сврху тражење фотографија и текста на задату тему рад у Power Point-у, припрема питања и одговора уз консултацију	Разумевање и давање једноставних упутстава и команди, Молбе и изрази захвалности, Преноси трећој особи основно значење исказаног у оквиру набројаних комуникативних функција, - тражење и давање обавештења;

<u>Трибина</u> (пројекти са часова Грађанског васпитања или актуелна тема**)** **Асистирање наставнику на часовима допунске наставе –** **Вршњачка едукација (PEER Education) –** уручивање тестова, објашњавање на енглеском, давање примера о начину одговарања ... **<u>Припрема за Градско такмичење и више нивое</u>**	са наставником	- описивање и именовање предмета; - изражавање припадности; - препознавање историјских појмова - описивање филмова или прочитане књиге

ИСТОРИЈА

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
Свет у другој половини 19-ог и почетком 20 века Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата 2	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит		Налази се у школском програму	Налази се у школском програму
Први светски рат и револуција у Русији и Европи Србија и Црна Гора у Првом светском рату 2	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит		Налази се у школском програму	Налази се у школском програму
Свет између Првог и Другог светског рата Југословенска краљевина 2	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит		Налази се у школском програму	Налази се у школском програму
Други светски рат – Тотални рат	Рад на различитим уџбеницима и збиркама		Налази се у школском програму	Налази се у школском програму

Југославија у Другом светском рату 2	извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит			
Југославија и свет после Другог светског рата 2	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит		Налази се у школском програму	Налази се у школском програму

ГЕОГРАФИЈА

Циљев и задаци.

-исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
-истрживачки рад,
-самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
-проширивање стечених знања и њихова примена,
-примена савремених технологија –интернет,
-стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.

- избор ученика –пријављених у анкети,
- анлиза , израда годишњег плана и усвајање,
- уређење паноа тематским картама, новинским извештајима,
- реферати –писање и анализа,
- употреба рачунара и интернета,
- читање литературе и штампе,
- обнављање и проширивање већ стечених знања од петог до осмог разреда,
- припрема и учешће на такмичењима,
- припрема , учешће у организовању и извођењу екскурзија,
- уређење и креирање школског сајта,
- јавно презентовање и приказивање најбољих постигнућа,
- анализа рада и постигнућа у додатној настави.

Ове теме чине једну целину и биће обрађиване током школске године, кроз више часова

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ГРАНИЦЕ СРБИЈЕ	-разговор -упознавање са радом -рад пред картом			**ГЕ 3.1.1.** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских

	-читање и анализа карте -предлози ученика			чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-разговор -упознавање са радом -рад пред картом -читање и анализа карте -предлози ученика			**ГЕ 3.1.1.** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте **ГЕ 3.4.1.** објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-разговор -упознавање са радом -рад пред картом -читање и анализа карте -предлози ученика			**ГЕ 3.3.1.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
ПРИВРЕДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-разговор -упознавање са радом -рад пред картом -читање и анализа карте -предлози ученика			**ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

ФИЗИКА

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	средњи	напредни
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	- Разговор - Огледи - Израда сложенијих задатака - Подстицање саморегулисаног учења			**3.2.2.** Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање. (однос периода осциловања, фреквенције и броја осцилација код осцилатора, то јест везу периода осциловања и дужине математичког клатна, уме да израчуна вредност периода и фреквенције ако су дати број осцилација и време). **3.2.3.** Ученик зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању (математ.клатна и тега на опрузи), зна да је брзина тела највећа при пролазу кроз равнотежни положај а да је једнака нули кад се

				налази у амплитудном положају. **3.2.4.** Ученик зна основне физичке величине које описују таласно кретање ,зна шта је таласна дужина и зна да је препозна на графички приказаном таласу, зна да израчуна период и фреквенцију таласа и зна шта је амплитуда таласа. **3.2.5.** Ученик уме да препозна основне особине звука, зна да звук представља механички талас који се простире у свим срединама различитим брзинама.
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	- Разговор - Огледи - Израда сложенијих задатака - Подстицање саморегулисаног учења			**3.2.5.** Ученик уме да препозна особине светлости, зна да светлост представља електромагнетни талас који се простире кроз вакуум брзином који износи 300000km/s и да је то највећа могућа брзина. **3.2.6.** Ученик зна како се прелама и одбија светлост, разуме да је тело видљиво само ако светлосни зраци који падају на тело одбијају се од њега и долазе до ока посматрача, зна закон одбијања светлости, зна да је положај лика предмета у води померен у односу на стварни положај предмета због преламања светлости, зна да лупа, микроскоп и телескоп преламају светлост и да их користимо за увећање лика.
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	- Разговор - Огледи - Израда сложенијих задатака - Подстицање саморегулисаног учења			**3.3.1.** Ученик зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу, зна да се отпорници могу везати редно и паралелно, да се амперметар везује редно а волтметар паралелно у струјно коло.. **3.4.2.** Ученик уме да мери јачину струје и напон у електричном колу.

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.
3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.
3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

МАТЕМАТИКА

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		основни	**средњи**	**напредни**
Сличност троуглова	-фронтални			**3.3.6.**уме да примени подударност и

Примена сличности троуглова	-индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава			сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;
Тачка,права,раван Задаци логичке природе	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава			-
Линеарне једначине и неједначине с'једном непознатом Једначине са апсолутним вредностима Примена процената	-фронтални -индивидуални -групни - припрема за тематске надеље			**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; **3.2.5.** користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
Призма Призма P и V – сложени задаци	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни -мултимедијална настава - припрема за угледни час			**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Пирамида Пирамида P и V – сложени	-фронтални -индивидуални -рад у пару -мултимедијална настава			**3.3.4.** рачуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Линеарна функција Декартов правоугли координантни систем Функција, цртање и читање графика Неки елементарни	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни - припрема за тематске надеље			**3.2.4.** разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;

проблеми екстремних вредности				
Графичко представљање статистичких података	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље			
Систем линеарних једначина са две непознате Решавање проблема једначином са једном непознатом и системом једначина	-фронтални -индивидуални -рад у пару - припрема за тематске надеље			**3.2.1.** саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате;
Ваљак сложена тела – одабрани задаци	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље			**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Купа сложена тела – одабрани задаци	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље			**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);
Лопта сложена тела – одабрани задаци	-фронтални -индивидуални -мултимедијална настава - припрема за тематске надеље			**3.3.5**. рачуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; **3.4.1**. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; **3.4.2.** уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);

Докази у математици	-фронтални -индивидуални -рад у пару			
Такмичарски задаци	-фронтални -индивидуални -рад у пару -групни рад			

БИОЛОГИЈА

Циљеви додатног рада:
Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВН НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Екологија и животна средина	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања		2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају	3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози 3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) 3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) 3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања		2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије	3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје 3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) 3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој

			2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
Глобалне последице загађивања животне средине	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања		2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак
Животна средина и одрживи развој	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања		2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак

				3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
Животна средина,здравље и култура живљења	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања		2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека	3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

ХЕМИЈА

Циљеви наставе су:

Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИСХОДИ(СТАНДАРДИ)		
		ОСНОВНИ	СРЕДЊИ	НАПРЕДНИ
1. Неметали, оксиди неметала и киселине - угљеник - хлор - сумпор - хемијска фонтана	- истраживачки рад - експеримент - учење путем тестова			**ХЕ 3.2.1.** да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула **ХЕ 3.2.2.**хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)
2. Метали, оксиди метала и хидроксиди - калцијум - технички метали - реакције метала са киселинама	- примена ИКТ у настави - истраживачки рад - експеримент - учење путем тестова			**ХЕ 3.2.1.** да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула **ХЕ 3.2.2.**хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
3. Соли - доказивање катјона и анјона	- експеримент - учење путем тестова - истраживачки рад			**ХЕ 3.2.1.** да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула

				ХЕ 3.2.2.хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) **ХЕ 3.2.3.**да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима,карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) **ХЕ 3.2.4.** да општа своства база зависе од њихове структуре (рекције са киселинама и са киселим оксидима) **ХЕ 3.2.5.**да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре **ХЕ 3.2.6.**изведе реакцију неутрализације **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
4. Електролитичка дисоцијација киселина, хидросида и соли - природни индикатори	- експеримент - учење путем тестова - истраживачки рад			**ХЕ 3.2.1.** да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
5. . Угљоводоници - неполарни растварачи - процентни састав	- учење путем тестова - тематски дан - експеримент			**ХЕ3.3.1.**хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ3.3.2.**видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају **ХЕ3.3.3.**пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
6. Органска једињења са кисеоником	- експеримент - учење путем тестова			**ХЕ.3.1.6.**значење следећих термина: естерификација, сапонификација

- доказне реакције алкохола				**ХЕ3.3.1.**хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара **ХЕ3.3.2.**видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају **ХЕ3.3.3.**пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
7. Биолошки важна органска једињења - разликовање масти и уља - доказне реакције протеина	- експеримент - учење путем тестова - вршњачка едукација - истраживачки рад			**ХЕ.3.1.6.**значење следећих термина: естерификација, сапонификација **ХЕ.3.4.1.**основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине **ХЕ.3.4.2.**основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина **ХЕ.3.6.1**.* препозна питање /проблем које се може експериментално истражити **ХЕ.3.6.2**.* постави хипотезе **ХЕ.3.6.3.** *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе **ХЕ.3.6.4.** *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
-септембар	-Избор руководства одељењске заједнице -Правила понашања у школи -Грађење сарадничког односа у групи -Припреме за извођење екскурзије	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици
-октобар	-Договор о узајамним очекивањима,потребама и захтевима -Међувршњачко насиље-упућивање у начине реаговања на појаву насиља у школи -Подстицање личног развоја ученика -Сређивање педагошке документације	-разговор -дискусија -евиденција у Дневику рада	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
-новембар	-Анализа успеха -Активно учешће ученика у креирању активности у школи -Грађење толеранције на различите ставове -Грађење сарадничког односа у одељењу	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
-децембар	-Међународни дан борбе против СИДЕ -Истраживње својих осећања и потреба и разумевање осећања и потреба других -Сређивање педагошке документације -Анализа успеха на крају првог полугодишта	-разговор -дискусија -евиденција у Дневику рада -едукативна радионица	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник -волонтери ЦК
-јануар	-Обележавање дана Светог Саве	-разговор	-одељењски старешина -ученици
-фебруар	-Помоћ ученицима при укључивању у такмичења -Ризична понашања(пушење,алкохол и дрога) -Превентивне активности у спречавању ризичних понашања -Предавање- СИДА и полно преносиве болести	- едукативне радионице -разговор -дискусија	-ученици -одељенски старешина -стручни сарадник - сарадници Завода за јавно здравље -одељенски старшина
-март	- Учење вредносних судова -Разред као вредносни суд -Сређивање педагошке документације -Анализа резултата такмичења	-разговор -дискусија -евиденција у Дневику рада	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
-април	-Анализа успеха -Тест професионалних интересовања-примена теста -Тест професионалних интересовања-презентација резултата -Сређивање педагошке документације	-разговор -дискусија -презентација	-ученици -одељенски старешина -стручни сарадник

-мај	-Уређење школског простора -Припреме за организовање другарске вечери -Сређивање педагошке документације -Анализа успеха на крају школске године	-чишћење учиноице -разговор -евиденција у Дневику рада	- ученици -одељенски старешина

ЕСКУРЗИЈА

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно - васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Ужице- Бранковина – Фрушка гора Нови Сад, Суботица Београд (Калемегдан,Храм Светог Саве,Музеј Николе Тесле и Природњачки музеј,Ваздухопловни музеј у Сурчину) Сремски Карловци (црква и богословија)Стражилово (посета гробу Бранку Радичевића) Панорамско разгледање Београда,Новог Сада,Суботице и Палића (ботаничка башта и зооврт на Палићу) Зобнатица(ергела) Петроварадин,манастир Хопово	3	-Посматрање -Упоређивање -Дружење -Разговор (постављање питања и давање одговора) -певање -упознавање -проширивање знања -корелација међу предметима	Српски језик Географија Историја Ликовна култура Биологија Физика	-упознавање на терену онога што је у 8 разреду научено из наведених наставних области -упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова -упоузнавање и проширивање знања о културно - историјским елементима -упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој -упознавање са делом и радом Николе Тесле -разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе -проширивање и упознавање културе изражавања и упознавање са делом и радом песника Брнака Радичевића

Стручни вођа:
Одељенске старешине:
VIII_1 –
VIII_2 –
VIII_4 –